

SIUNATUT SILMUKAT

Villasukat vapaaehtoisessa diakoniatyössä
Alajärven seurakunnassa

Lea Murto

Opinnäytetyö, syksy 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + diakonian virkapätevyys

TIIVISTELMÄ

Murto, Lea. Siunatut silmukat. Villasukat vapaaehtoisessa diakoniatyössä Alajärven seurakunnassa. Syksy 2013, 57 s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Diakonisen sosiaaliryhmittymän suuntautumisvaihtoehto. Sosionomi (AMK) + diakonian virkapätevyys.

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää villasukkien ja niiden tekemisen merkitystä vapaaehtoisessa diakoniatyössä Alajärven seurakunnassa. Tutkimus toteutettiin seurakunnassa vajaan vuoden toimineessa neule- ja rupattelupiirissä. Tavoitteena oli selvittää, mitä merkityksiä villasukkien kutominen sai tässä neulepiirissä näiden kymmenien vapaaehtoisten, eläkkeellä olevien naisten joukossa. Tutkimusaineisto kerättiin neule- ja rupattelupiiriin kokoontumiskerroilla keväällä 2013 kuudelta vapaaehtoiselta ilmoittautuneelta sukkiin kutojalta.

Tutkimus toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena, jossa tutkimusongelmana oli villasukkien kutomisen merkitys neule- ja rupattelupiirissä mukana oleville. Tutkimuksen keskeisiksi kysymyksiksi muotoutuivat, mitä vapaaehtoisessa neule- ja rupattelupiirissä mukana oleminen merkitsi osallistujille ja mikä innosti heidät tekemään juuri villasukkia. Aineisto kerättiin keskustelua muistuttavalla avoimella haastattelulla, joka suoritettiin haastateltaville henkilökohtaisesti. Näkökulmien laajentamiseksi ja tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi tehtiin myös osallistuvaa havainnointia. Aineiston pohjalta nousi esille, miten neule- ja rupattelupiiriin osallistuvat olivat lähteneet toimintaan mukaan, miten he kokivat kerhossa mukana olon ja mikä heitä innosti kutomaan juuri villasukkia.

Tulokset osoittivat, että villasukkia oli tultu kutomaan useimmiten ystävän mukana ja innoittamana. Villasukkien kutomisen neule- ja rupattelupiirissä havaittiin kaatavan raja-aitoja, sillä villasukkia kutomaan kokoontui aktiivisia lähetys- ja diakoniatyöläisiä kaikista seurakunnassa vaikuttavista herätysliikkeistä. Mukaan toimintaan oli tullut monia aiemmin seurakunnan toiminnassa mukana olleita, mutta myös aivan uusia vapaaehtoisia, mikä osoitti villasukkapiirin vahvaa roolia yhteisöllisyyden lisääjänä seurakunnassa ja sen toiminnassa. Haastateltavien mielestä tämän kaltaiselle matalan kynnyksen toiminnalle oli tilausta, sillä siinä jokainen voi kokea olevansa hyväksytty omana itsenään riippumatta siitä, tekikö villasukkia vai pakkailiko toisten tekemiä. Tärkeänä pidettiin sitä, että voi toimia vertaisryhmässä. Villasukkien kutominen yhdessä toisten kanssa oli mukavampaa kuin yksin kotona kutominen. Haastateltavat kokivat myös, että kutoessaan villasukkia he pystyivät osallistumaan tärkeään tehtävään kukin omien kykyjensä mukaan. Diakoniatyön käyttöön he halusivat lahjoittaa kutomiaan villasukkia, koska tahtoivat olla jakamassa omasta hyvästä ja osoittaa sillä tavalla välittämistä lähimmäistään kohtaan. Arjen keskellä oli mahdollisuus kokea siunausta, joka lähetettiin villasukkien silmukoissa eteenpäin.

Asiasanat: villasukat, vapaaehtoistyö, diakonia, siunaus

ABSTRACT

Murto, Lea. Blessed Stitches. Woolen Socks in Voluntary Deacon Work in the Parish of Alajärvi. Language: Finnish. Autumn 2013, 57 p., 2 appendices.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Deacon Social Work. Degree Bachelor of Social Services + Deacon.

The purpose of this study was to examine the relevance of knitting woolen socks in voluntary deacon work in the parish of Alajärvi. The study was done within the knitting and chatting group, which has operated for almost a year in the parish of Alajärvi. Mostly woolen socks were knitted in the group. The aim for this study was to find out the reason why dozens of retired women had participated this voluntary action, what their motives were and what inspired them to knit hundreds of pairs of woolen socks. The material for this study was collected during the spring 2013 from six voluntary participants in the meetings of knitting and chatting group. The research was carried out as a qualitative case study.

The research problem was understanding the ambiguity of knitting woolen socks in the knitting and chatting group in the voluntary deacon work of the parish of Alajärvi. The main questions of the study were what the significance of being part of this knitting and chatting group for the participants was and which reasons inspired the participants to knit woolen socks. The material was collected in discussion-like open, personal interviews. To broaden the perspective and to increase the reliability of the study the participating observing was also included. The material showed how the participants of the knitting and chatting group had begun the action, how they felt about being part of the group and what inspired them to knit woolen socks.

According to the results, the participants had mostly got involved with the group inspired by a friend. It was noticed that the group broke fences, because it gathered active mission and deacon people and participants from all of the revival movements in the parish of Alajärvi. Many former actives of the parish participated, but also entirely new volunteers, which points the group's strong role in building the sense of community in the parish. According to the interviewees, this kind of low threshold action had demand, because in this action everyone could feel being accepted as she was. Working in the peer group with others was also important. The interviewees also felt they could be part of an important mission when they knitted woolen socks, everyone with her own abilities. They wanted to donate the knitted woolen socks to deacon work, because they wanted to share from their own good and in that way show their care for their neighbor. In the middle of the weekday they had a chance to feel the blessing and send it forward in the stitches of woolen socks.

Keywords: woolen socks, voluntary work, deacon, blessing

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	5
2	VILLASUKAT DIAKONIATYÖSSÄ.....	7
2.1	Villasukkien historia.....	7
2.2	Villasukat tämän päivän diakoniatyössä.....	10
3	DIAKONIAN VAPAAEHTOISTOIMINTA.....	11
3.1	Diakonia, työtä toisten hyväksi.....	11
3.2	Vapaaehtoiset diakoniatyössä.....	12
3.3	Yhteisöllisyyttä.....	14
3.4	Osallisuutta.....	15
3.5	Lähimmäisenrakkautta.....	16
4	SINUA SIUNATA TAHDON.....	19
4.1	Mitä siunaus on.....	19
4.2	Siunaus arjen keskellä.....	20
5	TUTKIMUSYMPÄRISTÖ.....	22
5.1	Alajärven seurakunta.....	22
5.2	Neule- ja rupattelupiiri.....	24
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	29
6.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma.....	29
6.2	Tutkimuksen kohdejoukko ja tutkimusmenetelmä.....	30
6.3	Tutkimusaineisto ja sen käsittely.....	33
6.4	Aineiston analyysi.....	33
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	36
7.1	Neulepiirissä saa olla toisten joukossa.....	36
7.2	Voi olla tekemässä jotain hyödyllistä.....	39
7.3	Voin antaa oman lahjani lähimmäiseni käyttöön.....	41
7.4	Silmukoiden siunaus.....	43
8	TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	45
9	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	48
	LÄHTEET.....	51
	LIITTEET.....	55

1 JOHDANTO

Matkustin Tampereelle lähiopetusjaksolle syyskuisena perjantaina. Noustessani junasta paistoi aurinko kirkastaen kaikki ruskan värit syksyisessä kaupunkimaisemassa. Hetken kuljettuani totesin rankan syysateen yllättäneen suojaamattoman kulkijan. Kastuin yltä päältä läpimäräksi. Istuessani koko päivän luennoilla märissä vaatteissa, ajatukseni siirtyivät itsestäni toisiin avuntarvitsijoihin, heihin, joilla harvoin on lämmintä. Kuinka he selviytyvät? Mikä olisi pieni asia, joka voisi kirkastaa heidän päivänsä ja viestiä välittämisestä, siitä lähimmäisenrakkaudesta, jota meille on annettu tehtäväksi jakaa toinen toisillemme. Mitä juuri siinä hetkessä tuli mieleeni? Villasukat. Nuo ihanat pehmoiset, lämpöiset töppöset, jotka jalkaan laitettuina saavat koko ihmisen hiljalleen lämpenemään. Samalla sain idean tähän opinnäytetyöhöni.

Villasukkien kutomisen merkitystä vapaaehtoisessa diakoniatyössä ei ole tutkittu, mutta jonkinlaista roolia villasukat siinä kuitenkin näyttelevät. Seurakuntien diakonia-arpajaisten ja -myyjäisten pöydillä on kymmenittäin, erivärisiä ja -kokoisia villasukkia, joita innokkaat, vapaaehtoiset naiset ovat sinne kutoneet. Seurakuntien vapaaehtoisryhmät ja monet yksittäiset seurakuntalaiset omissa kodeissaan kutovat villasukkia seurakuntien oman diakoniatyön kautta jaettavaksi sekä eri toimijoiden välityksellä kansainvälisen diakonian kohteisiin lähetettäväksi. Villasukat ovat lahja tuntemattomalle vastaanottajalle, lähimmäiselle. Kaikkien niiden satojen villasukkien silmukoihin sisältyy tuhansia ajatuksia, hiljaisia rukouksia ja siunauksen toivotuksia, sillä rauhallisesti neuloen ehtii tekijä olla läsnä jokaisessa silmukassa, kuten Maija Paavilainen asian ilmaisee (2013, 56). Villasukkien välityksellä kutojat ovat välittämässä toisille sitä Jumalan rakkautta, jota itse ovat saaneet osakseen.

Omassa kotiseurakunnassani Alajärvellä alkoi uusi diakoniatyölle villasukkia valmistava neule- ja rupattelupiiri keväällä 2012. Tuo kerho keräsi heti ensimmäisellä kerralla mukaan lähes puolensataa naista, jotka yhteistuumiin päättivät kutoa villasukkia muun muassa sotien veteraaneille ja seurakunnan uusille vas-

tasyntyneille jäsenille. Ensimmäisen kerran jälkeen kerho vain lisäsi osallistujamääräänsä ja sukia alkoi valmistua oman seurakunnan diakoniatyön tarpeiden lisäksi kansainvälisen diakonian kautta lahjoitettavaksi myös Venäjälle, Viroon ja Etiopian synnytyssairaaloihin vastasyntyneille jaettavaksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, mikä sai nuo kymmenet vapaaehtoiset naiset kutomaan villasukkia, isoille ja pienille, nuorille ja vanhoille, ennalta tuntemattomille ihmisille, lähelle ja kauas. Tutkimusongelmaksi asetin villasukkien kutomisen merkityksen Alajärven seurakunnan vapaaehtoisessa diakoniatyössä, neule- ja rupattelupiirissä. Tutkimuksen keskeisiksi kysymyksiksi muotoutuivat, mitä neulepiiri mukanaolijoille merkitsi ja mikä sai heidät kutomaan villasukkia.

2 VILLASUKAT DIAKONIATYÖSSÄ

Kaikki seurakuntalaiset ovat osallisia kirkon todistus- ja palvelutehtävästä, sillä kaikki on kutsuttu välittämään ja toteuttamaan Jumalan pelastustahtoa ihmisten maailmassa. Olennainen osa siitä on diakonia, jossa Jumalan armahtava rakkaus konkretisoituu lähimmäisiä kantavaksi palveluksi. (Pihkala 1991,134.)

Hoivatkaa toinen toistanne, niin kuin Kristuskin on teidät hoivaansa ottanut. (Room. 15:7)

Teologian tohtori Tapio Luoman mukaan (2011) sanomaa voi julistaa myös hyvää tekemällä, ja Paavilainen (2013, 57) on sitä mieltä, että juuri lähimmäisenrakkautta, välittämistä ja hoivaamista voi osoittaa neulomalla kolmesta säikeestä, usko, toivo ja rakkaus, jolloin valmistuvat lämpöisimmät neuleet. Sen ovat osoittaneet monet kristilliset neuleprojektit, kuten Äiti Teresa -peitot, Vauvannut Etiopiaan -projekti sekä seurakunnissa ympäri Suomen toteutetut monet erilaiset villasukkaprojektit (Pulkkinen 2012, 16). Suomessa on aina myös osattu arvostaa juuri villasukkia, sillä niihin liittyy paljon huolenpitoa ja sellaisia arvoja, jotka ymmärretään varsin hyvin täällä kylmässä Pohjolassa (Puhakka 2008, 145).

2.1 Villasukkien historia

Neulontataidon syntyhistoriaa ei ihan tarkasti tunneta, mutta vanhimmat neulotut sukat ovat todennäköisesti egyptiläisten kristittyjen, koptilaisten, tekemät ja peräisin jo 400- tai 500-luvulta. On arveltu, että arabit sitten toivat kopteilta oppimansa neulomisen taidon Eurooppaan 700-luvulla. Neulomisen omaksuminen oli aluksi hidasta, sillä kaikki vaatteet oli totuttu tekemään kudotusta kankaasta. Neulontaan tarvittavien työvälineidenkin valmistaminen oli aluksi vaikeaa, sillä puikot tehtiin joko puusta, luusta tai metallista. Aluksi neulottiin kahdella puikolla, mutta 1200-luvulla arvellaan neulontataidon kehittyneen siten, että sukat neulottiin jo ilman saumaa, neljällä ja viidellä puikolla. (Almay, Luutonen & Mitronen 1993, 8.)

Oletetaan, että Suomeen neulontataito levisi Naantalissa sijainneen birgittalaisluostarin välityksellä, sillä Naantalin luostaria tutkineen B. Klockarsin mukaan, neulominen ainakin 1500-luvulla oli yksi nunnien pääelinkeino. Vuodelta 1556 peräisin olevassa Naantalin luostarin omaisuusluettelossa on maininta suuresta määrästä villaa, joka myös vahvistaa oletusta luostarissa tehdystä neulontatyöstä. (Almay ym. 1993, 18.) Naantalin nunnat todennäköisesti opettivat neulomistaitoja sitten paikkakunnan asukkaille ja sukkieneulomisesta tulikin kaupungille tärkeä elinkeino 1600-luvulla. Naantalissa sukkiä neulottiin lähes ammattimaisesti, sillä kotimaisen tarpeen lisäksi villasukkia valmistettiin myös ulkomaille. Sukkiä neulottiin lähetettäväksi ja myytäväksi ainakin Tukholmaan, jonne kerrotaan purjehtineen yli 25 000 villasukkaparia. (Mitronen & Vilkkumaa 2005, 11.)

Naantalin maistraatin pöytäkirjaan oli huhtikuussa 1740 tehty merkintä, jossa määrättiin, ettei enempää kuin kuusi ulkosalla kulkevaa henkilöä kerrallaan saanut kutimineen pysähtyä seisoskelemaan ja juttelemaan. Kaupungissa oli nimittäin alettu neuloa sukkiä ihan urakalla, koska raati oli tehnyt sopimuksen Turun jalkaväkirykmentin kanssa yli tuhannen villasukkaparin valmistamisesta armeijan tarpeisiin. (Mitronen & Vilkkumaa 2005, 11.) Naantalilaisten maine sukankutojina levisi hiljalleen 1800-luvulla myös muualle Suomeen, ja niinpä Naantalista kyseltiin neulonnan opettajia muillekin paikkakunnille. Vuonna 1805 Kuopion maaherra oli pyytänyt Naantalista Kuopioon henkilöitä, jotka voisivat opettaa sukanneulomista kaupungin köyhille lapsille. (Almay ym. 1993, 18–19.)

Vähitellen neulomisen taito levisi ja tuli tutuksi koko maassa. Sukan valmistaminen puikoilla juurtui suomalaisnaisten arkeen useiden sukupolvien ajaksi. Länsimurteiden alueella sukat kudottiin, itämurteiden alueella ne neulottiin ja Pohjanmaalla tikuttiin, joten tässä työssä termejä käytetään siinä muodossa kuin ne lähdelehdeteoksissa on mainittu. Sukan kutomisesta oli tullut jokaisen naisen peruskäsityö säätyyn ja asemaan katsomatta. Sukkiä kutoivat niin kartanon kuin talonkin emännät, torpparien vaimot ja piijat sekä kaupunkilaisrouvat ja -mamsellit. Kun kotiväki oli saanut villasukkiä omiksi tarpeikseen, nuorten naisten kapiot valmistettu ja lahjasukkiäkin oli riittävästi, kokoontui naisväki ompeluseuroihin ja kummikerhoihin kutomaan sukkiä pakanamaan lasten ja muiden vähäosaisten

hyväksi (Mitronen & Vilkkumaa 2005, 11–12.), joten villasukkien historiassa on niiden valmistamiseen liittynyt aina vahvasti myös diakoninen ajatus.

Sukankutomisesta alkoi jossakin vaiheessa muodostua naisten ahkeruuden mitta; jouten ei sopinut olla ja siksi kelpo emäntä kulki askareesta toiseen kutoen samalla sukkaa. Sukkia kutoivat myös mummot, lapsenlikat ja paimenessa olevat tyttöset, eivätkä kaupunkilaisnaisetkaan istuneet toimettomina. Lapsia ulkoilutettaessa tai nukutettaessa saattoi hyvin valmistua sukka jos toinenkin. Sukan kutominen muiden töiden lomassa, jopa kutimeen katsomatta, perustui varhaisessa iässä äidiltä tai isoäidiltä opittuun taitoon, joka opittiin yleensä pikukutyttönä jo paljon ennen kouluikää. (Mitronen & Vilkkumaa 2005, 15.)

Kudotut sukat olivat vielä 1600-luvulla herrasväen asusteita, sillä villasukkia käytettiin kalliimpien silkkisukkien alussukkina, jotka talvella olivat myös hyvin tarpeelliset. Sotaväkikin marssi villasukissa, joita ruotumiehen piti saada neljä paria vuodessa. Vasta seuraavalla vuosisadalla maaseudun rahvas omaksui villasukat kirkko- ja juhlavaatetuksensa täydennykseksi. Kudottujen sukkien yleistyessä ne luonnollisesti yhä useammin tehtiin omien lampaiden kotona kehrätystä villasta. Kotikutoinen sukka alkoi käyttötarkoitukseltaan arkipäiväistyä 1900-luvulla ja ostosukat alkoivat syrjäyttää kotikutoiset. Kotona kehrätyt langat vaihtuivat ostolankoihin ja tehdasvärit korvasivat perinteisesti käytetyt luonnonvärit – sukkakulttuuri oli täysin muuttumassa. Sota kuitenkin nosti taas sukankuttimet kunniaan ja palautti luonnonvärit arvoonsa, kun vanhoista neuleista purettuja lankoja käytettiin sukkiin kutomiseen. Sotavuosina korostettiin, että kaikki villalangat, niin uudet kuin vanhasta purettu, piti varata sotilaiden sukkiin ja lapsiin. Maailmansotien jälkeen alkoi sitten kaupungistumisen ja kulutusyhteiskunnan kehittymisen aika, joka muutti yhteiskuntarakennetta ja tapakulttuuria. Moni taito unohtui tarpeettomana, mutta ei sukan kutominen. Se ei kuitenkaan enää ollut naisille tarpeellinen, vaan tuosta jokapäiväisestä arkiaskareesta alkoi tulla harrastus niille, joita mielenkiinto ja taipumukset vetivät lankojen ja puikkojen pariin. (Mitronen & Vilkkumaa 2005, 15–17.)

Sukan kutomisen taito ei nykypäivän Suomessa ole kenellekään enää välttämättömyys, ilman villasukkia tulee kyllä toimeen, mutta hyvä on joskus havah-

tua huomaamaan, kuinka tärkeä taito sukan kutominen on, kuinka paljon sillä taidolla voidaan saada hyvää aikaan, tuottaa iloa ja lämpöä toiselle ihmiselle ja myös itselle. Käsillä tehdyillä tuotteilla, kuten villasukilla, voi toiselle viestittää aidosta välittämisestä, sillä niihin liittyy lämpöä, pehmeyttä ja rakkautta, kuten evankelista Ilkka Puhakka (2008,145) ilmaisi asian vietyään venäläisille vangeille suomalaisen vanhan naisihmisen kutomia villasukkia.

2.2 Villasukat tämän päivän diakoniatyössä

Diakoniatyötä tehdään seurakunnissa paitsi työntekijöiden, myös kymmenien tuhansien vapaaehtoisten seurakuntalaisten voimin. Diakoniatyössä vapaaehtoistoimintaan voi osallistua niin suunnittelijana kuin toteuttajanakin. Monissa seurakunnissa vapaaehtoiset ovat suunnitelleet projekteja, joissa toteutetaan villasukkien kutomista erilaisiin kohteisiin, erilaisille tarvitsijoille. Vielä useammat ovat vapaaehtoisina osallistuneet tuohon toimintaan ja kutoneet villasukkia seurakuntien diakoniatyön omiin tarpeisiin sekä kansainvälisen diakoniatyön kautta erilaisiin kohteisiin ympäri maailmaa. Villasukkia on myyjäisissä ja arpajaisissa, joiden tuotoilla autetaan eritavoin avun tarpeessa olevia seurakuntalaisia. Villasukkia kudotaan seurakunnissa vastasyntyneille kastesukiksi, lapsiperheille ja lastenkoteihin syntymäpäivä- ja joululahjoiksi, varattomille aikuisille tuomaan arkeen lämpöä, omissa kodeissaan asuville ja vanhainkotien vanhuksille karkottamaan yksinäisyyden ikävää, vangeille vankiloihin tuomaan tunteen vielä olemassa olevasta toivosta ja rakkaudesta sekä moniin muihin kohteisiin kotimaassa ja ulkomailla. (Pulkkinen 2012, 16.)

Villasukat ovat muutakin kuin vain sukat. Kun niitä kudotaan joko tutuille tai tuntemattomille lähimmäisille, ovat silmukat kuin lämmin ajatus juuri tuolle henkilölle, joka sukat jalkaansa pujottaa. Jokainen silmukka on siunaus ja osoitus siitä että minä välitän sinusta, olet minulle tärkeä. ”Sinulla on varmasti joku, joka välittää sinusta tosi paljon, koska on tahtonut nähdä vaivaa vuoksesi ja tehnyt sinulle noin ihanat, lämpöiset sukat”, totesi tuttavani, kun näki jalassani ihan tavalliset, harmaat villasukat.

3 DIAKONIAN VAPAAEHTOISTOIMINTA

Kirkon diakoniatyö kannattelee kirkon huolenpitomoraalia. Se myös muistuttaa meitä tässä vallitsevassa yhteiskunnassa, että kaikki ei ole alisteista tehokkuudelle ja tuottavuudelle. Siksi diakoniatyö haluaa pitää esillä lähimmäisenrakkautta, lähimmäisen palvelua sekä yhteistä vastuuta huono-osaisuuden lievittämisessä. Parhaimmillaan diakoniatyö voi myös rakentaa oman paikkakunnan yhteisöllisyyttä, mikä puolestaan luo pohjaa keskinäiselle luottamukselle ja avunannolle. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 7.) Meidän kirkko 2015 -strategiassa (2007,42) korostetaan ihmisten rohkaisemista välittämään, ja kirkon tarjoama kanava tuolle välittämislle on juuri vapaaehtoistoiminta. Strategian mukaan kirkossa halutaan luopua työntekijäkeskeisestä ajattelutavasta ja luoda ihmisille mielekkäitä toimintamahdollisuuksia, koska vapaaehtoistehtävän kautta ihmiset voivat sitoutua seurakuntaan, löytävät oman paikkansa ja saavat uusia ystäviä. Vapaaehtoisena toimiminen tuo hyvän mielen ja samalla kasvat-
taa ihmisiä kristilliseen vastuuseen. Vapaaehtoistoiminta toteuttaa niin lähetys-
käskyn, rakkauden kaksoiskäskyn, yhteisen pappouden kuin diakoniaseurakun-
nankin periaatteita. (Oravasaari 2008, 11.) Seurakunta on todellinen uskon ja
rakkauden yhteisö vasta silloin, kun välittäminen, huolenpito ja yhteinen vastuu
ovat osa elämäntapaa (Helin ym. 2010, 47).

3.1 Diakonia, työtä toisten hyväksi

Diakonia voidaan määritellä monin eri tavoin, mutta perusluonteeltaan diakonia on kuitenkin aina samanlaista. Se on kirkon ja kristittyjen palvelutyötä, tekemistä toisten hyväksi. Se on kristillistä laupeudentyötä tai rakkaudenpalvelua. Missä on rakkautta ja laupeutta, siellä on Jumala. (Cantell 1991, 150.) Diakoniatyön yhtenä lähtökohtana pidetään Luukkaan evankeliumin kymmenennen luvun ver-
tausta laupiaasta samarialaisesta, (Helin ym. 2010, 13.) mikä nousee esille
myös Kirkkojärjestyksessä (1991, 4:3), jossa todetaan, että seurakunnan ja sen
jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkau-
teen perustuva avun antaminen. Diakoniatyö on kristilliseen rakkauteen perus-

tuvaa palvelua, ja sen lähtökohtana ovat Jeesuksen esimerkki ja hänen opetuksensa. Jeesus kohtasi apua tarvitsevat, köyhät, sairaat ja syrjäytetyt, kuunteli heitä, paransi, auttoi ja julisti rakkauden ja anteeksiantamuksen sanomaa. Kerptomuksessaan laupiaasta samarialaisesta Jeesus myös osoitti, että jokainen ihminen on lähimmäisemme riippumatta kansallisuudesta, rodusta, uskonnosta tai muista erottavista tekijöistä. (Veikkola 2003, 6.)

Diakonia kuuluu kirkon perustehtäviin. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Kirkkolaissa (1993, 1:2) on lueteltu ne tehtäväalueet, joilla kirkko toimii yhteiskunnassa: tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi. Kirkkojärjestys (1991, 4:3) täsmentää diakoniaa seuraavasti: seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle on ominaista, että organisoitu diakoniatyö toteutuu osana paikallisseurakuntien toimintaa, niin ammatillisesti koulutettujen diakoniaviranhaltijoin kuin vapaaehtoistenkin toimesta.

3.2 Vapaaehtoiset diakoniatyössä

Tutkimuksissa vapaaehtoistoiminta on perinteisesti määritelty kahden käsitteen kautta: vapaaehtoisuus ja palkattomuus. Silloin on kyse toiminnasta, jota tehdään toisten ihmisten tai yhteisön eduksi, ja se on palkaton sekä pakottamaton (Yeung 2002, 11.) Vapaaehtoisuus on myös sitä, että Jumala antaa halun palvella. Se on itsestään antamista; vapaaehtoinen ei palvele palkan toivossa, vaan palveleminen itsessään on palkka. Vapaaehtoisuus on myös itselleen saamista; antaessaan toiselle, saa itselleen hyvän mielen, uusia ystävyssuhteita ja ihmisyyden ilon. (Luoma, 2011.)

Kirkon työssä vapaaehtoistoiminnalla on aina ollut vahva jalansija. Kun sanoma Jeesuksesta ja Jumalan rakkaudesta on koskettanut, kristityt ovat lähteneet toimimaan. Jumalasta on puhuttu sanoin, mutta sanomaa on julistettu myös

hyvää tekemällä. On autettu köyhiä, sairaita, vanhuksia, yksinäisiä, nälkäisiä tai keitä muita tahansa, joiden on havaittu tarvitsevan jonkinlaista apua. Toimintaan on kannustanut Nasaretin Mestarin oma esimerkki ja kehoitus tehdä sitä, mitä tahtoisimme itsellemme tehtävän. (Luoma, 2011.)

Hyvän tekeminen lähimmäiselle on jokaisen kristityn kutsumus, ei vain palkattujen virkaihmosten työtehtävä. Erityisen vahvaa vapaaehtoistoiminta on kirkon lapsi- ja nuorisotyössä sekä diakoniatyössä. Diakoniatyössä suuria vapaaehtoisten määriä kokoavat muun muassa diakoniapiirit, lähimmäispalvelut ja yhteisvastuukeräys. Monelle juuri vapaaehtoistyö on mahdollisuus elää kirkon ja kristinuskon vaikutusta todeksi omassa elämässään. (Peura, 2010)

Vapaaehtoistoiminta on jokaisen yksilön omasta halusta lähtevää, ihmisten välistä ja tasa-arvoista toimintaa toisten ja oman elämänlaadun parantamiseksi. Tarkoituksena vapaaehtoistoiminnassa on toisten ihmisten auttaminen ja tukeminen elämän eri tilanteissa. Toimintaan voi osallistua monin eri tavoin. Vapaaehtoisuus tarjoaa myös kokemuksia kumppanuudesta ja sosiaalisuudesta. Näiden lisäksi vapaaehtoistoiminnan on todettu edistävän terveyttä. Aktiiviselle vapaaehtoistoimijalle vapaaehtoisuudesta muodostuu usein elämäntapa, mitä kautta toiminnalla on myös laaja yhteiskunnallinen merkitys. (Hiilamo & Hiilamo 2007, 116–119.)

Vapaaehtoistoiminta voi jollekin olla palkkatyön puuttuessa ainoa mielekäs toiminnan lähde. Oman identiteetin ja oman elämän arvokkaaksi kokemisen kannalta on merkittävää tuntea itsensä tarpeelliseksi ja hyödylliseksi sekä päästä osallistumaan itselle tärkeään toimintaan. Se auttaa pitämään yllä omaa toimintakykyä, sekä säilyttämään kokemuksen oman elämän ja itsensä tarpeellisuudesta. (Peura 2010) Vapaaehtoistoimintaan mukaan tuleminen syy on melko usein juuri tekemisen halu. Mukaan lähdetään elämän taitekohdissa, esimerkiksi perhetilanteen muuttuessa tai siirryttäessä eläkkeelle. Uusi toimintamahdollisuus antaa uudenlaista sisältöä arkeen. Motiivina on myös halu oppia uutta; tarve uudelta tiedosta ja tarve ymmärtää omaa elämää. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 36.)

Omat arvot vaikuttavat hyvin paljon vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen. Heikompien auttaminen, yhteiskunnallinen vastuu ja keskinäinen solidaarisuus lisäävät auttamishalua. Auttamalla toisia auttaa samalla myös itseään. Tarve kuulua johonkin sekä kiinnostus elämää ja ihmisiä kohtaan kannustaa monia mukaan vapaaehtoistoimintaan. Joskus ei ole niinkään tärkeää, mitä ryhmässä tehdään, vaan että kuuluu johonkin. Motiivit toimia vapaaehtoistoiminnassa sekoittuvat erilaisista auttamisen halun lähtökohdista ja halusta selkeyttää omaa identiteettiä (Harju ym. 2001, 36–37.)

Myös vertaistuki on yhdenlaista vapaaehtoistoimintaa. Vaikeasta elämäntilanteesta selviytynyt saattaa olla erittäin tärkeä jollekin toiselle. Silloin kokemusten jakaminen voi vahvistaa auttajankin jaksamista. Sosiaalisena prosessina vertaistuki parhaimmillaan mahdollistaa menneen ymmärtämisen, nykyhetken tiedostamisen ja antaa tulevaisuuteen toivoa (Harju ym. 2001, 37.)

Diakonian vapaaehtoistyön on nähty vahvistavan kansalaisyhteiskuntaa ja yhteisöllisyyttä. Vapaaehtoistyössä on mahdollisuus tavata samoin ajattelevia ihmisiä ja jaettu uskonnollisuus vahvistaa keskinäistä yhteenkuuluvuutta, luottamusta ja sosiaalisia siteitä. Erityisesti maaseudulla seurakuntien vapaaehtoistyö näyttää tarjoavan edelleen luontevan sosiaalisen toiminnan mahdollisuuden, jonka kautta jaettu altruismi, välittäminen ja jakaminen vahvistuvat. (Yeung 2005, 53–56.)

3.3 Yhteisöllisyyttä

Yhteisöllisyys on ihmisten kokemus kuulumisesta toisten kanssa samaan joukkoon. Seurakunnassa yhteisöllisyys syntyy osallistumisen, yhdessä toimimisen ja yhteisen uskonnollisen kokemuksen myötä. (Thiz 2011, 7)

Diakonian yhteisöllisyys rakentuu toisiinsa liittyvien kolmen elementin kautta. Ensimmäiseksi yhteisöllisyyden tunne muodostuu henkilökohtaisten kohtaamisten avulla. Toiseksi ihmisten välinen vuorovaikutuksen jatkuvuus ja yhteistoiminta ylläpitävät yhteisöllisyyttä ja kolmanneksi yhteisössä rakentuu jaettu mer-

kitysmaailma, joka auttaa elämän mielekkyyden ja tarkoituksenmukaisuuden löytymistä. Diakonian yhteisöllisyydelle omaleimaista on se, että näiden elementtien sisällä on läsnä aina myös hengellinen ulottuvuus, jolloin yhteisöllisyys rakentuu samanaikaisesti sekä ihmisten keskinäisessä, että ihmisen ja Jumalan välisessä vuorovaikutuksessa. (Thiz 2005, 2.)

Yhteisöllisyys kuuluu yhteisöön, joka kutsuu luokseen ja huolehtii omistaan, eikä aja jäseniään pois. Kirkon ja diakonian tehtävänä on olla yhteisö, jossa kaikki tuntevat kuuluvansa tärkeänä osana joukkoon ja olonsa hyväksi. Kirkon ja diakonian tehtävänä on myös välittää näitä yhteisöllisyyden tuntemuksia seurakuntalaisille. Yhteisössä itsensä tärkeäksi tunteva jäsen on siihen hyväksytty, siinä tasa-arvoinen ja myös tarpeellinen. (Thiz 2005, 4.)

3.4 Osallisuutta

Yleensä osallisuudella tarkoitetaan kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen ja päätöksentekoon. Kansalaisyhteiskunta-ajatukseen sisältyy käsitys ihmisten osallistumisesta, osallisuudesta, kohtaamisesta ja vastuunkantamisesta, sekä toisista ihmisistä, että myös yhteiskunnan asioista. Ihminen voi kokea osallisuutta tekemällä töitä, harrastamalla, osallistumalla tai vaikuttamalla. (Nylund & Yeung 2005, 69–70.) Osallisuus liittyy yhteisöön osallistumiseen ja siinä osallisena olemiseen. Se ilmenee esimerkiksi aktiivisuutena osallistua erilaisiin toimintamuotoihin, toimintaan vaikuttamisena sekä vastuun ottamisena omassa kotiseurakunnassa. Osallistuminen luo osallisuutta, kun ollaan ja tehdään asioita yhdessä. Sen on myös huomattu ehkäisevän syrjäytymistä. Vapaaehtoistoiminta lisää osallisuutta tarjotessaan osallistumismahdollisuuksia, mielekästä tekemistä ja tunteen siitä, että kuuluu johonkin yhteisöön. Osallisuus mahdollistaa kansalaisten aktivoitumisen ja sitä kautta lisää ihmisten elämään mielekkyyttä sekä yhteiskuntaan hyvinvointia. (Suomen sosiaali- ja terveys 2005, 12–13.)

Osallisuutta lähelle tulee uusitestamentillinen koinonian käsite, jolla tarkoitetaan yhteyttä, osallisuutta ja jakamista. Koinonia tarkoittaa yhteyttä Kristukseen ja

Jumalaan, mutta myös ihmisten keskinäistä yhteyttä. Koko luomakunta on suljettu samaan keskinäiseen elämänyhteyteen. Seurakunnan keskeinen sanoma, evankeliumi, on sanoma osallisuudesta, vieraantuneen ja syrjäytyneen ihmisen mahdollisuudesta päästä osalliseksi Jumalan valtakunnan armosta ja sen avaamasta uudesta ihmisyydestä. Kirkon palvelutyön ja yhteiskuntavastuun lähtökohtana on osallisuus Jumalan rakkaudesta ja armosta. Osallisuus Kristukseen on samalla osallisuutta toisiimme: yhteyttä, jakamista, yhteisöllisyyttä ja solidaarisuutta, jolloin yhteys ja jakaminen tapahtuvat samalla tasolla. (Veikkola 2003, 15–16.)

3.5 Lähimmäisenrakkautta

Lähimmäisenrakkaus on toisten ihmisten huomioon ottamista ja kunnioittamista. Se on myös tärkeä osa kristillisen kirkon opetusta ja toimintaa. Kristillinen lähimmäisenrakkaus kumpuaa Kristuksen rakkaudesta ja on ansiotta armahdetun ihmisen kiitollisuutta. (Kopperi 2007, 144- 145.)

Tästä kumpuava vastarakkaus suuntautuu sitten lähimmäistä kohti. Lähimmäisen auttamisen motivaatio nousee sovituksen ja lunastuksen teemasta ja voima lähimmäisen auttamiseen kasvaa ”Kristus meissä”-todellisuudesta. (Hukari 2007, 188–189.) Lähimmäisen rakastaminen on näin kytketty jumalalliseen rakkauteen, joka on täydellinen, hyvä ja oikeudenmukainen. Vieraanvaraisuuden, ystävyys ja rakkaudellisuuden osoittaminen on kokosydämistä arkityötä, rinnalla kulkemista, ajatuksen ja tunteen pyyteettömyyttä. (Kopperi 2007, 144–145.) Rakkauden kaksoiskäsky

Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi ja kaikesta voimastasi. Toinen on tämä: Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi. Ei ole mitään käskyä, suurempaa kuin nämä (Mark. 12: 30–31)

sitoo ihmiset ja Jumalan yhteyteen; riippuvuuteen toisesta ihmisestä ja Jumalasta. Rakkauden eettinen sisältö kehottaa asettumaan toisen ihmisen asemaan ja kääntämään oman pyyteellisyyden toisen auttamiseksi. Luterilaisen diakonian

teologian perusteet löytyvät Raamatusta ja ne korostavat toisen asemaan asetumista ja toiseen ihmiseen suhtautumista lähimmäisenrakkauden perustana, kuten kerrotaan Luukkaan evankeliumissa (10:25–37), joka sisältää kertomuksen laupiaasta samarialaisesta. (Kopperi 2007, 144–145.)

Kristillisen lähimmäisenrakkauden juuret ovat syvällä alkuseurakunnassa, sillä Jeesus jätti opetuslapsilleen ohjeen:

Minä annan teille uuden käskyn: rakastakaa toisianne. Niin kuin minä olen rakastanut teitä, rakastakaa tekin toistanne. (Joh. 13:34)

Karitatiivinen toiminta, uskosta ja rakkaudesta syntyvä lähimmäisen palveleminen, vahvistui ja vakiintui pikkuhiljaa muodostaen lopulta oman ammatillisen toiminnan alueen, diakonian. Uuden testamentin aikana seurakunnan vastuuta kantaville ryhmille ei kuitenkaan kuulunut karitatiivisen työn erityisvastuuta, vaan lähimmäisenrakkauden velvoite ja sen toteutumisesta huolehtiminen oli koko seurakunnan yhteinen. Karitatiivisen diakonian asema on ollut huomattavan vahvaa ja vakiintunutta suomalaisten seurakuntien elämässä. Diakonia liittyy kristillisen lähimmäisenrakkauden yhden erityisammattiryhmän, seurakuntadiakonian työalaksi, mutta siitä huolimatta jokainen ihminen on kutsuttu Jumalan työpariksi riippumatta uskosta, aatteesta tai iästä. (Latvus & Elenius 2007, 273–276.)

Kristillisessä ajattelussa on käsitys, että Jumala vaikuttaa kristityn elämässä. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että Pyhän Hengen antamien armolahjojen avulla seurakuntalaiset voivat palvella toinen toisiaan, kuten Paavali Roomalaiskirjeessä kehottaa.

Niin kuin meillä jokaisella on yksi ruumis ja siinä monta jäsentä, joilla on eri tehtävänsä, samoin me kaikki olemme Kristuksessa yksi ruumis mutta olemme kukin toistemme jäseniä. (Room.12:4-5)

Seurakunnan jäsenyys ja kristillinen usko ovat ihmisten elämää kantavia voimia. Voidaksemme rakastaa, meidän tulisi saada kokea ensin itse rakkautta. Rakkaus on Jumalan antama lahja. Lähimmäisenrakkaus elää tekojen tasolla ihmisten

arjessa. Rakastamme lähimmäistämme parhaiten, kun kuuntelemme toisiamme ja välitämme toisistamme. (Latvus & Elenius, 2007, 277.)

4 SINUA SIUNATA TAHDON

Siunauksen toivottaminen ei ole vain kaunis tapa tai sanonta, sillä se on paljon enemmän kuin ihmisten välinen toivotus. Silloin, kun ihmiset siunaavat toisiaan, siunauksen lähteenä on aina itse Jumala. Jumalalta tulee siunaukselle sisältö ja voima. Siunauksessa on paljon samaa kuin vedessä – siunauskin kantaa. Siunaus on hyvyyttä ja rakkautta Jumalan ehtymättömistä lähteistä ja usein Jumala haluaa käyttää juuri ihmistä, tavalla tai toisella, siunauksen välikappaleena (Karri 2002, 6–10).

4.1 Mitä siunaus on

Siunauksella on pitkät perinteet, jotka ulottuvat aina ihmiskunnan alkuhistoriaan. Raamatun alkutekstin yleisimmät siunausta tarkoittavat sanat hebreankielinen *beraka* sekä kreikankielinen *eulogia*, tarkoittavat sekä siunausta, että menestyksen toivotusta ja ylistystä. Vanhassa testamentissa siunaus Jumalan nimesä lausuttiin silloin, kun joku ihminen oli merkittävässä käännekohdassa. Siunaukseen liitettiin tuolloin maallisesti hyviä asioita, mutta ennen kaikkea sen oli tarkoitus johdattaa ihminen yhteyteen Luojan, kaiken hyvyyden lähteen kanssa. (Karri 2002, 8–9.)

Kristillisen perinteen mukaisesti kirkko siunaa jäseniään eri elämäntilanteissa. Elävien olentojen lisäksi myös kodeille, rakennuksille ja sadolle pyydetään siunausta. Siunauksella etsitään siunattaville varjelusta ja vahvaa suojaa hauraan ja haavoittuvan elämän turvaksi. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Kun rukoilee elämäänsä siunausta, on uskallettava samalla jättää ovi avoimeksi ja odottaa, miten Jumala pyyntöön vastaa. Pelkkä tulevaisuuden siunauksien odottaminen vie mielekkyyden tästä päivästä, sillä siunauksen salaisuuteen liittyy myös hetkessä elämisen pyhä huolettomuus. Annetaan siis asioiden tulla ja mennä kaikessa rauhassa. Otetaan vastaan pienten asioiden siunaus: ystävällinen sana, tyytyväinen hetki, tuntemattoman hymy tai odottamaton lahja. Jos

Jumala on luvannut olla kanssamme elämämme jokaisena päivänä, sisältyy huonompaankin päivään silloin siunaus. Voimme alkaa nauttia Jumalan läsnäolon lupauksesta tässä ja nyt. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Nykyajan monenlaisten elämänhallintaoppaiden keskellä siunaus edustaa pysyvää hyvää, siksi sen toivottaminen ja pyytäminen on tarpeen. Jumalanpalvelukset sekä kirkolliset toimitukset päättyvät aina siunaukseen. Siinä läsnä oleva seurakunta siunataan Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Uudessa, vuonna 2003 hyväksytyssä Kirkollisten toimitusten kirjassa on runsaasti siunausluonteisia rukoushetkiä. Tämä kertoo siitä, että siunaaminen ei ole ainoastaan kirkon, pappisviran, vaan myös jokaisen kristityn perustehtävä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

4.2 Siunaus arjen keskellä

Liitämme helposti ajatuksen siunauksesta suuriin juhlahetkiin, mutta se on tarkoitettu meille arjen keskelle, voimaksi ja rohkeudeksi. Siunausta voidaan kokea työtehtävissä, ihmissuhteissa tai ystävien kesken yleensä silloin, kun saadaan uusia voimia yhteisistä hetkistä. Jollekulle siunaus merkitsee hyvin nukuttua yötä, toiselle vaikean asian ratkeamista, kolmannelle jokapäiväistä leipää ja lämpimiä vaatteita. (Karri 2002, 8-27.) Joillekin siunaus on sitä, kun kokee, että joku muistaa ja välittää.

Siunaus on kätkeyty elämän ja olemisen lahjaan. Ihminen kokee siunauksen yleensä myönteisenä asiana. Kun elämässä on rakkautta, läheisyyttä, lämpöä ja luottamusta, siunaus tuntuu konkreettiselta. Kristillisen käsityksen mukaan siunaus on Jumalan läsnäoloa ja huolenpitoa elämän kaikissa vaiheissa, mutta siunaus ei kuitenkaan ole yksiulotteista onnea ja hyvinvointia. Ristinteologian mukaisesti Jumalan siunaus voi olla läsnä myös ahdistuksen, kärsimyksen ja kuoleman hetkellä. Siunaus ja jumalallinen rakkaus kohdataan myös siellä, missä niitä ei osata odottaa. Siunaus tulee ihmisen tietoisuuteen silloin, kun hän avautuu näkemään asioissa enemmän kuin läsnä olevan ajallisen merkityksen. Voimme olla siunauksen välikappaleina toistemme elämässä. Voimme toivottaa

toisillemme siunausta. Silloin rukoillaan, että Jumalan hyvä tahto, siunaus, toteutuisi tämän ihmisen elämässä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Siunaaminen merkitsee hyvien asioiden sanomista, jota meidän tulee kaiken aikaa harrastaa. Nykyisessä yhteiskunnassa on niin paljon kirousta, että meidän on täytettävä siunauksella jokainen paikka, johon astumme. Meiltä liian nopeasti unohtuu, että olemme Jumalan rakkaita lapsia, ja päästämme maailman monenlaiset kiroukset pimentämään sydämemme. Siksi meitä tulee muistuttaa, että meitä rakastetaan ja siitä samasta totuudesta meidän tulee muistuttaa toinen toisiamme. Elämämme pitää saada olla siunattua elämää, tuleepa siunaus sitten sanoista, eleistä tai teoista, juhlavalla tai arkisemmalla tavalla. (Nouwen 2000, 270.)

Siunaus on ketju, johon meistä jokainen voi liittyä. Voimme välittää siunausta toisillemme missä tahansa. Tiedämme, että siellä, missä välitetään toisesta, kunnioitetaan toista, tuetaan ja autetaan toisia, missä ajatellaan ja puhutaan toisesta hyvästä, on hyvä olla. Siinä on siunauksen sisältö, asenteessa, aktiivisessa hyvántahtoisuudessa, joka saa ilmauksensa myös teoissa. (Karri 2002, 14.)

5 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ

Toteutin tutkimukseni Alajärven seurakunnassa, joka sijaitsee keskellä Lapuan hiippakuntaa Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Suomen rajalla, josta vanhin kirkkotie on kulkenut Ähtävänjoen vartta, reilun sadan kilometrin päähän, Pohjanlahden rantaan Pietarsaareen asti silloin, kun Alajärvi vielä kuului 1200-luvulla perustettuun Pietarsaaren emäseurakuntaan. Oltuaan ensin osa Lappajärven kappeliseurakuntaa ja vuodesta 1812 Lappajärven kappeliseurakunta, sai Alajärvi keisarillisen senaatin päätöksellä itsenäisen kirkkoherraseurakunnan aseman vuonna 1859. Alajärven seurakuntaan kuuluivat tuolloin myös naapurikunnat Soini ja Lehtimäki, jotka itsenäistyivät myöhemmin, Soini vuonna 1895 ja Lehtimäki vuonna 1917. Kuntaliitoksen myötä Lehtimäki palasi takaisin Alajärven seurakuntaan kappeliseurakuntana vuonna 2009. Ensimmäinen kirkko Alajärvelle rakennettiin vuonna 1749. Kirkko kuitenkin hajotettiin pois pienuutensa ja huonokuntoisuutensa vuoksi ja tilalle nousi vuosien 1836–1841 aikana uusi, nykyisinkin vielä seurakuntalaisia palveleva, pyörökeskeinen ristikirkko, jonne sanankuuloon mahtuu 1100 seurakuntalaista. (Alajärven seurakunta i.a.)

5.1 Alajärven seurakunta

Alajärven seurakunnan väkiluku vuoden 2012 lopussa oli 9038, joka vuonna 2009 tehdystä kuntaliitoksesta huolimatta on vuosi vuodelta pienentynyt. Viime vuonna seurakuntaan kuului kuitenkin vielä 88 prosenttia alajärveläisistä. (Kirkon tilastot 2012.)

Alajärven seurakunnassa panostetaan seurakuntalaisten kristilliseen uskoon ja kasvun mahdollisuuteen. Seurakunta haluaa olla paikka, missä voi kuulla Jumalan sanaa, elää todeksi sakramenttien lupaukset, kokea yhteyttä, rukoilla sekä hiljentyä Jumalan edessä. Seurakunta haluaa olla myös vastuun ja osallisuuden yhteisö, joka rohkaisee seurakuntalaisia käyttämään omia lahjojaan koko seurakunnan rakentumiseksi. Seurakunta pyrkii etsimään yhteyteensä varsinkin niitä, jotka ovat jääneet seurakunnan toiminnan ulkopuolelle. Seurakunnan ta-

voitteena on myös olla paikka, jossa voi toteutua ihmisten hyvä kohtaaminen, mikä tarkoittaa sitä, että seurakunta pyrkii luomaan edellytyksiä yhteisöllisyyden toteutumiseksi, ihmisten keskinäiselle kohtaamiselle. Tärkeää siinä on, että seurakunta rakentaa toiminnoissaan rakkaudellista ja hyväksyvää ilmapiiriä. (Meidän seurakunta 2010.)

Alajärveläisten keskuudessa seurakunnalla on merkitystä. Alajärven seurakunnan vahvuuksina ovat pitkä historia ja perinteet, monipuolinen toiminta, useat maallikkoaktiivit, sitoutuneisuus, eri herätysliikkeet, laaja luottamushenkilöiden joukko ja moniammatillisesti osaava henkilökunta sekä hyvät toimitilat. Alajärven seurakunta on kaikenikäisten seurakunta, sillä toiminta lasten, nuorten, työikäisten ja eläkeläisten parissa on laajaa. Seurakunnassa yhteisöllisyyden kokeminen ja alueellinen toiminta koetaan tärkeiksi ja elämän kolhimille seurakunnan odotetaan olevan turvaverkko. (Meidän seurakunta 2010.)

Alajärven seurakunta haluaa tarjota jäsenilleen aidon kokemuksen kuulumisesta hengelliseen ja sosiaaliseen yhteisöön, jossa Jumalan sanan mukaiset arvot ovat selkeästi esillä. Koska seurakunnan jäsenten elämäntilanne ja heidän hengelliset kysymyksensä ovat aina erilaisia, on seurakunnan pyrkimyksenä olla sellainen yhteisö, jonka toimintaan jokainen voi osallistua omista lähtökohdistaan käsin. Seurakunta on Jumalan ja ihmisten kohtauspaikka, missä Jumala puhuu ja hoitaa sanan ja sakramenttien sekä kristittyjen keskinäisen yhteyden avulla, siksi erilaiset rukous- ja raamattupiirit, musiikkiryhmät ja muut pienryhmät ovat merkittävä osa seurakunnan toimintaa. Seurakunta toimii Alajärvellä arvovaikuttajana ja pyrkii pitämään esillä erityisesti heikoimmassa asemassa olevien asioita. Seurakunta tukee henkisesti, hengellisesti ja taloudellisesti heikkoja ja syrjäytyneitä, sekä rohkaisee ja tukee jokaista jäsentään toteuttamaan lähimmäisyyttä ja naapuriapua omassa elämänpäiressään. Tavoitteena seurakunnalla on olla avoin, ihmisen kohtaava ja sanomastaan elävä uskon yhteisö. (Meidän seurakunta 2010.)

5.2 Neule- ja rupattelupiiri

Alajärven seurakunnassa oli alkanut keväällä 2012 uusi toimintamuoto, neule- ja rupattelupiiri, joka vastasi hyvin seurakunnan tavoitteisiin tarjota seurakuntalaisille paikka toisten ihmisten hyvään kohtaamiseen ja yhteisöllisyyden toteutumiseen. Sinne oli löytänyt mukaan seurakuntalaisia kaikista seurakunnassa vaikuttavista herätysliikkeistä ja myös sellaisia seurakuntalaisia, jotka aiemmin eivät juuri olleet osallistuneet seurakunnan toimintaan, joten pyrkimys tavoittaa myös seurakunnan toiminnan ulkopuolelle jääneitä oli hyvin toteutunut.

Neule- ja rupattelupiirin syntyidea oli lähtöisin muutaman innokkaan vapaaehtoisen seurakuntalaisen ajatuksesta kokoontua yhteen tekemään käsitöitä, jotka voisi sitten lahjoittaa diakoniatyölle. Näille naisille seurakunnan toiminta ei ollut aiemminkaan vierasta, sillä he olivat aktiiveja seurakuntalaisia ja olivat osallistuneet paljon seurakunnan vapaaehtoistoimintaan, muun muassa lähetys- ja diakoniapiireihin, yhteisvastuukeräykseen sekä myyjäisten ja arpajaisten järjestelyyn. Kaikilla heillä oli myös kokemusta ja muistoja ompeluseuroista, joita seurakunnassa vuosia sitten järjestettiin ja jonne kerääntyi paljon naisia käsitöineen sanankuuloon.

Ensimmäinen kokoontuminen oli kokoon kutsujille jo melkoinen yllätys, sillä mukaan oli tullut 48 naista kudintensa kanssa. Seuraavat kerrat osoittivat, että tälle vapaamuotoiselle diakoniatoinnalle oli ollut tilausta, sillä mukaan tuli yhä enemmän sukankutojia. Parhaimmillaan tässä piirissä oli yhdellä kertaa 62 innokasta vapaaehtoista. Kaikki osallistujat olivat eläkkeellä olevia, 59–90-vuotiaita, joiden arkipäivään tämä toimintamuoto sopi hyvin. Neule- ja rupattelupiirin vastuuhenkilönä oli yksi toiminnan alkuunpanijoista. Piiri kokoontui joka toinen viikko maanantai-iltapäiväisin kello 13–15. Sukankutomisen ja hengenraivon ohella neule- ja rupattelupiirin luonteeseen kuului, historiallisen edeltäjänsä ompeluseurojen tavoin, kahvitarjoilu, josta oli vapaaehtoinen maksu. Kassan tuotto meni pääosin diakoniatyön avustuskohteisiin, mutta osalla ostettiin lankoja neule- ja rupattelupiirin tarpeisiin.

Tässä piirissä kaikki osallistujat saivat käyttää lahjojaan mahdollisuuksiensa mukaan. Käsistään kätevät keskittyivät kutomaan villasukkia. Sellaiset, joilla ei ollut sukankudinta mukana, pakkasivat valmiita sukkia lahjapaketteihin ja tekivät niihin kortteja. Sukankudonnan ohessa musikaaliset toimittivat kanttorin virkaa ja toimivat esilaulajina, kun laulettiin hengellisiä lauluja ja virsiä. Runoilijat lausivat omia runojaan tai toisten kirjoittamia, tilanteeseen kulloinkin hyvin sopivia. Jotkut lukivat otteita hyväksi havaitsemistaan kirjoista. Tärkeää oli myös huomata ja kuulla toista ihmistä, olla siinä vierellä.

Yhteistuumin neulepiiriläiset olivat päättäneet ryhtyä kutomaan villasukkia kaikkein vanhimmille seurakuntalaisille, sotien veteraaneille, sekä kaikkein nuorimmille, kastettaville uusille seurakuntalaisille. Veteraani- ja junasukkia alkoikin valmistua naisten käsistä kasapäin. Kun näitä villasukkia oli jo yli vuoden tarpeiksi, alkoivat naiset suunnata ajatuksiaan yhä enemmän kansainväliseen diakoniaan, jonne tuli sitten nopeassa tahdissa valmista lähetettävää: villasukkia ja lapasia, nuttuja ja lakkeja.

Veteraanisukat (Liite 1)

Monet näistä neulepiirin naisista muistivat, kuinka sota-aikaan naiset kutoivat ahkerasti villasukkia piittaamatta siitä, kenelle sukat lopulta tulivat, sillä rintamalla villasukkia tarvitsivat niin tutut kuin tuntemattomatkin isänmaan puolustajat. Silloin ei kyselty, paljonko työstä maksetaan, vaikka köyhää olikin. Langat kehrettiin omien lampaiden villoista tai purettiin vanhoista villavaatteista, sillä kaikenlainen lanka oli käyttökelpoista ja tarpeellista. Sodan loputtua Suomessa harhaili vielä usein sotilaita matkalla rintamalta takaisin omiin koteihinsa tai etsimässä vain elämäänsä uutta suuntaa. Monet heistä joutuivat silloin hakemaan yösiijaa matkanvarrella eteen osuneista maataloista, josta saivat ruokaakin kiipeimpään nälkäänsä. Talosta pois lähtiessään he saattoivat saada mukaansa eväitten lisäksi myös lämpimän villasukkaparin. (Puhakka 2008, 145) Tätä historiallista perinnettä muistellen lähtivät neule- ja rupattelupiirin naiset kutomaan veteraanisukkia. Naiset päättivät kutoa pitkävartisia villasukkia miesten kokoa 42 niin monta paria, että jokainen alajärveläinen sotaveteraani voi saada lämpöiset kotikutoiset villasukat syntymäpäivälahjaksi. Nämä syntymäpäivälah-

jasukat oli tarkoitus ohjata perille niille 43 veteraanille, jotka vielä elivät. Onnitte-
lukäynneillä kävivät Alajärven sotaveteraaniyhdistyksen jäsenet ja veivät vil-
lasukat sekä syntymäpäiväsankareille että mahdollisesti vielä elossa oleville
vaimoille.

Kuva 1 Veteraanisukkia syntymäpäivälahjoiksi

Alun alkaen neulepiiriläiset olivat sopineet, että veteraanisukat kudotaan isän-
maallisen värisistä langoista; sinisestä ja valkoisesta, mutta pian villasukkia
valmistui myös harmaasta ja sinisestä langasta. Yhdessä näille väreille etsittiin
merkityksiä sodanajan synkistä, harmaista pilvistä ja sinisestä taivaasta. Kudo-
tut sukat haluttiin tehdä siten, että värien lisäksi myös sukkien raidoitus kertoisi
jollakin tavalla sotavuosista. Niinpä sukkiin kudottiin seitsemän raitaa kuvaa-
maan niitä seitsemää sotavuotta, 1939–1945, joiden aikana veteraanit uhrasivat
palan omaa elämäänsä taistellessaan Suomen vapauden puolesta.

Junasukat (Liite 2)

Toinen kohde, jota neulepiirin naiset halusivat olla muistamassa, oli vastasynty-
neiden lasten perheet, sillä perheitä haluttiin tukea ja muistaa tässä tärkeässä
elämän taitekohdassa. Naiset muistelivat, kuinka lapsen syntymä ja vanhem-
maksi tuleminen on yksi elämän merkittävimmistä hetkistä. Pienen lapsen syliin

ottaminen, ensimmäinen hymy ja lapsen ainutkertaisten piirteet olivat jääneet lähtemättömästi näidenkin naisten mieleen ja sydämeen. Omasta lapsesta ja vanhemmuuden lahjasta oli ollut niin kiitollinen. Niinpä nämä seurakunnan vapaaehtoiset ”mummot” päättivät kutoa kastettaville pienokaisille pienet varpaita lämmittävät villasukat. Sukkien haluttiin olevan lahja uudelle seurakunnan jäsenelle sekä lämmin ele ja osoitus perheelle siitä, että juuri tätä, heidän pientä lastaan haluavat siunata ja muistaa myös seurakunnan muut jäsenet. Kun sukat sitten lämmittävät pieniä varpaita, ne olkoon kertomassa siitä rakkaudesta ja hyvydestä, johon lapsi kasteessa ja seurakunnan yhteyteen ottamisessa liitetään. Vauvansukkien mukaan haluttiin laittaa kortti, jossa seurakunta psalmin sanoin toivottaa lapselle onnea ja siunausta.

*Hän antaa enkeleilleen käskyn varjella sinua, missä ikinä kuljet. Ps.91:11
Onnea ja siunausta pienokaiselle
Alajärven seurakunta.*

Kuva 2 Vauvansukkia valmiina odottamassa lähtöä kastekoteihin

Papin mennessä kastekeskusteluun uuden vastasyntyneen seurakuntalaisen kotiin vie hän mukanaan tämän seurakunnan lahjan uudelle tulokkaalle. Seurakunnassa kastetaan keskimäärin sata lasta vuosittain, vaihdellen vajaasta yhdeksästäkymmenestä yli sataan. Vauvansukan malliksi neulepiirin naiset halusivat valita sellaisen sukan, jonka alkuperäinen tarinakin on diakoninen, hyvin sydämellinen ja mieleenpainuva. Nuo alkuperäiset valkoiset sukat ovat yhä

edelleen tallessa ja tarina kertoo, kuinka eräs äiti oli ollut kahden kuukauden ikäisen tyttövauvansa kanssa matkalla sotaa pakoon alkuvuodesta 1940. Vaasasta alkanut junamatka oli kuitenkin yllättäen keskeytynyt, koska rata oli poikki pommitusten takia. Junassa äitiä ja vauvaa vastapäätä oli istunut eläkkeellä oleva käsityönopettaja. Hänen tuli sääli tuota pientä vauvaa, joka oli talvipakkasella matkalla ilman lämpöisiä tossuja. Niinpä tämä naisihminen oli purkanut valkoista, käsin neulottua villatakkiaan ja neulonut langasta vauvalle sukat radan korjaustöiden aikana. Vauvan kiitollinen äiti neuloi sitten elämänsä aikana useita satoja vauvansukkia juuri tällä samalla mallilla ja lahjoitti uudet sukat aina, kun johonkin lähelle syntyi uusi vauva.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Ennen tutkimuksen toteutusta anoin tutkimusluvan Alajärven seurakunnan kirkkoherralta ja luvan sain keväällä 2013. Ryhtyessäni toteuttamaan tutkimusta olin ensin yhden kerran neule- ja rupattelupiirissä vain tutustumassa toimintaan ja kertomassa osallistujille tutkimukseni tavoitteet. Samalla kerroin tutkimukseni taustatekijöistä sekä oppilaitoksesta, jonka tutkintovaatimukseen tutkimuksen tekeminen liittyy. Erityisesti halusin tilaisuudessa korostaa, että tutkimukseen ei kenenkään ollut pakko osallistua, vaan osallistuminen oli jokaiselle vapaaehtoista. Kerroin myös tarkasti aineistonkeruun suunnitellusta toteutustavasta; haastattelusta ja osallistuvasta havainnoinnista, sekä aineiston käyttötarkoituksesta, käsittelystä ja säilyttämisestä. (Kuula. 2006,121.)

6.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma

Vuoden 2008 helmikuussa hyväksytyssä Meidän kirkko -strategiassa on vapaaehtoistoiminta nostettu tärkeäksi kehittämiskohteeksi. Kuvatussa visiossa kirkko nähdään vuonna 2015 paikkana, jossa ihmiset kuulevat Jumalan äänen, löytävät vastauksia kysymyksiinsä ja lähtevät palvelemaan Jumalan maailmaa. Tavoitteeksi on asetettu seurakuntien tukeminen niiden pyrkimyksessä järjestää vapaaehtoisille mahdollisuus toimia lähimmäisenrakkauden puolesta ja kantaa vastuuta, sekä vahvistaa kirkon jäsenyyden merkitystä ihmisille. (Oravasaari 2008, 38–44) Näistä lähtökohdista oli hyvä lähteä rakentamaan myös tätä opinnäytetyötä villasukkien kutomisesta, sillä seurakunnassamme villasukkia tehdään vapaaehtoistyönä useampaa tarkoitusta varten. Neule- ja rupattelupiirin ansiosta villasukkia lahjoitetaan nyt säännöllisesti uusille seurakuntalaisille kaste keskustelun yhteydessä sekä veteraaneille syntymäpäivälahjaksi. Epäsäännöllisempiä kohteita ovat edelleen erilaiset myyjäiset ja arpajaiset, joiden tuotoilla rahoitetaan seurakunnan diakoniatyötä. Näiden oman seurakunnan kohteiden lisäksi villasukkia lähetetään kansainväliseen diakoniaan ainakin Viroon, Venäjälle ja Etiopian sairaaloihin vastasyntyneille. Villasukkia täytyy tätä tarkoitusta varten kutoa useammat kymmenet vuosittain. Koska seurakunnalla ei ole

omaa tikkuria eli kutojaa, toteutetaan villasukkien valmistus vapaaehtoistyönä neulepiirissä, johon osallistuu tällä hetkellä yli 60 vapaaehtoista.

Tämän empiirisen, jalat maassa, tutkimuksen (Metsämuuronen 2006, 91.) tarkoituksena oli selvittää villasukkien kutomista ja sen merkitystä kotiseurakuntani Alajärven vapaaehtoisessa diakoniatyössä. Tutkimuksen tavoitteena oli tulkita neulepiiriin kokoontuvien naisten kertomuksia ja tuottaa tietoa siitä, mikä saa heidät kokoontumaan yhteen ja mikä merkitys villasukkien kutomisella on heille. Koska nämä neulepiiriläiset tekevät Alajärven seurakunnan diakoniatyön käyttöön satoja sukkapareja vuosittain, halusin tutkimuksessani nostaa esille juuri heidän mielipiteensä.

Tutkimuksella selvitin neulepiiriläisten käsityksiä osallistumisesta vapaaehtoiseen diakoniatöimintaan neule- ja rupattelupiirissä ja mitä juuri villasukkien kutominen heille merkitsi. Kerätyn tutkimusaineiston perusteella tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat.

Mitä neulepiirissä mukana oleminen merkitsi osallistujalle?

Mikä innosti osallistujia kutomaan villasukkia?

Aineiston pohjalta nostin esille asioita, mitkä neulepiiriläisten mielestä olivat tärkeitä heidän osallistumiselleen tähän vapaaehtoistoimintaan ja mitä he ajattelivat kutoessaan juuri villasukkia.

6.2 Tutkimuksen kohdejoukko ja tutkimusmenetelmä

Tämän villasukkien ja niiden kutomisen merkitystä selvittävän tutkimuksen toteutin Alajärven seurakunnassa, neule- ja rupattelupiirissä, jossa eläkkeellä olevat naiset kutoivat diakonityölle villasukkia ja muita neuleita. Suoritin tutkimuksen laadullisen tapaustutkimuksen luonteen mukaisesti tarkkaan rajatulle kohdejoukolle (Vilkka 2005. 131). Tutkimuksen kohdejoukoksi valikoituivat kuusi neule- ja rupattelupiiriin osallistunutta vapaaehtoista, joista viisi heti ensimmäisellä tapaamiskerralla ilmoitti halustaan osallistua haastatteluun. He edustivat

kattavasti kerhoon osallistujia sekä ikäjakauman, että mukanaoloajan perusteella.

Koska tutkimuksen tarkoitus oli pyrkiä ymmärtämään juuri tämän Alajärven seurakunnan neulepiirin ja siellä kudottujen villasukkien merkitystä osallistujille, valitsin tutkimusstrategiaksi tapaustutkimuksen, sillä se on sekä monipuolinen, että joustava. Koska tapaustutkimuksen nimikkeellä tehdään tutkimusta useilla tieteenaloilla, monenlaisista lähtökohdista ja erilaisin tavoittein, on sille vaikea antaa yhtä yleispätevää tai kattavaa määritelmää. Tapaustutkimus onkin tavallaan lähestymistapa, näkökulma todellisuuden tutkimiseen. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001. 159–168.) Tutkittava tapaus voi olla hyvin monenlainen. Usein tapaus kuitenkin ymmärretään jollain tavoin rajautuneeksi omaksi kokonaisuudekseen tai yksikökseen, josta tutkimuksella pyritään tuottamaan yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa. Tapaustutkimusanalyysi ei pyri yleistettävyyteen, mutta pyrkiessään ymmärtämään ja tulkitsemaan syvällisesti yksittäisiä tapauksia niiden erityisessä kontekstissa, se hakee tietoa toiminnan dynamiikasta ja sisäisistä lainalaisuuksista sellaisella tavalla, että tutkimuksen tuloksilla voidaan osoittaa olevan myös laajempaa sosiokulttuurista merkitystä ja siten jonkinlaista yleistettävyyttä tai siirrettävyyttä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Laadullinen aineisto on tyypillistä tapaustutkimukselle, tutkimusaineisto voidaan kerätä monin eri tavoin ja se voi olla peräisin moninaisista lähteistä. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001. 159–168.)

Tutkimusmetodeina tässä tutkimuksessa käytin haastattelua ja osallistuvaa havainnointia. Osallistuin neulekerhon toimintaan kolme kertaa. Olin itse ryhmässä mukana, osallistuin keskusteluihin ja seurasin neulekerholaisten toimintaa, joten sain havainnoimalla tietoa haastatteluaineiston tueksi. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2000, 199–200). Haastattelin kaikkiaan kuutta vapaaehtoiseksi ilmoittautunutta neulekerholaista. Haastattelin vapaaehtoiset henkilökohtaisesti, joten haastattelut olivat yksilöhaastatteluja. Haastattelutilanteet nauhoitin ja tein niistä myöhemmin litteroinnit.

Valitsin haastattelun varsinaiseksi aineistonkeruumenetelmäksi, koska se Metsämuurosen (2006, 113) mukaan on tarkkailun ohella perusmenetelmä, joka

soveltuu moneen tilanteeseen juuri laadullisessa tutkimuksessa. Vaikka haastattelu on melko työläs ja analyysin kannalta vaatelias ja aikaa vievä, kannattaa sitä Metsämuurosen (2006, 114) mukaan käyttää, jos kokee sen mielekkääksi tavaksi hankkia tietoa. Mielestäni haastattelu oli havainnoinnin ohella paras aineistonkeruumenetelmä tässä tutkimuksessa, koska tein tutkimusta ikäihmisten joukossa, ja halusin tutkimuksessani nousevan esille juuri kohdejoukon omat kokemukset. Haastattelu oli myös tiedonkeruumenetelmä, jossa saattoi olla suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. (Hirsjärvi ym. 2004, 194.) Haastattelutyypeistä valitsin tutkimukseeni mielestäni parhaiten sopivan avoimenhaastattelun, jonka avulla oli mahdollisuus selvittää haastateltavan ajatuksia, tunteita ja käsityksiä sen mukaan, kuin ne tulivat haastattelussa esille. (Hirsjärvi ym. 2004, 198.) Suurin etu tässä menetelmässä oli joustavuus, aineiston keruuta pystyi säätelemään tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Avoin haastattelu on lähellä keskustelua, joten haastatellessani henkilöitä, saatoin ohjata tilannetta ja esittää selventäviä ja syventäviä lisäkysymyksiä, jos en saanut mielestäni riittävän kattavaa vastausta. Haastatteleamalla henkilöitä oli mahdollisuus saada hyvin kuvaavia vastauksia. Haastatellessani itse kohdejoukkoon kuuluvia henkilöitä, saatoin lisätä myös tutkimuksen luotettavuutta samanaikaisen havainnoinnin avulla. (Hirsjärvi ym. 2004, 194–196.) Se olikin tässä tutkimuksessa tärkeää, koska haastattelut tahtoivat polveilla aiheisiin, jotka tutkimuksen kannalta eivät olleet oleellisia. Aineistoa oli jätettävä paljon pois ja yritettävä tehdä litterointia vain oleellisimmista asioista ja pyrittävä rakentamaan omaa ymmärrystä hyvinkin monimutkaisten ja toisaalta irrallisten lauseiden perusteella. Tämä oli hankalin vaihe. Piti löytää sisällöistä ne haastateltavan tärkeimmiksi nostamat asiat ja raportoitava ne rehellisesti.

Haastattelun huono puoli oli sen aikaa vievyys. Haastattelut kestivät melko kauan, koska haastateltavat saivat kertoa tarinaansa avoimesti. Halusin keskustella haastateltavien kanssa pitkään, jotta saisin riittävästi materiaalia analysointia varten. Lopulta materiaali jäi kuitenkin melko suppeaksi. Uusintahaastatteluihin en silti lähtenyt, vaikka se tutkimuksen kannalta olisi ollut luvallistakin. Varsinaiset haastattelut pyrin tekemään mahdollisimman epävirallisiksi, jotta järjestetty tilanne ei mitenkään pääsisi häiritsemään ja vaikuttamaan haastateltavien rehelliseen ja avoimeen kerrontaan.

6.3 Tutkimusaineisto ja sen käsittely

Tutkimusaineiston keräsin neulekerhon osallistujien kanssa yhdessä sovitun aikataulun mukaisesti. Aineiston keruumenetelmänä käytin avointa haastattelua ja osallistuvaa havainnointia. Avoimella haastattelulla selvittelin haastateltavan ajatuksia, mielipiteitä, tunteita ja käsityksiä neulepiiriin osallistumisesta ja villasukkien kutomisesta sen mukaan, kuin asiat aidosti tulivat vastaan keskustelun kuluessa. Haastateltavat saivat kertoa itsestään, seurakunnan toimintaan osallistumisesta, neulepiiristä, käsityöharrastuksestaan ja villasukista. (Hirsjärvi ym. 2004. 196.)

Aineiston hankkimiseksi osallistuin kolme kertaa neulekerhon kokoontumisiin ja tein kaikkiaan kuusi haastattelua, jotka nauhoitin. Saamani haastattelut kirjoitin auki eli muutin kirjalliseen muotoon, litteroin. Sen jälkeen pääsin lukemaan keräämäni aineistoa ja perehtymään sen sisältöön. Analysoin aineistoa etsimällä siitä samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia. Tutkimusaineiston käsittelyssä korostui juuri kvalitatiiviseen tutkimukseen liitetty piirre, kaikki tapaukset olivat ainutlaatuisia. Kuitenkin niistä oli löydettävissä paljon samankaltaisuuksia. Yksi nauhoitettu haastattelu oli epäselvä virhelähteiden; vanhan naisen hiljaisen äänen ja taustalla kuuluvan taustamelun vuoksi. Aioin ensin uusia haastattelun, mutta tiukan aikataulun vuoksi päädyin kuitenkin hylkäämään tämän haastattelun ja keräämään tutkimustulokset lopulta viiden haastattelun perusteella. Havainnoinnista tekemiäni muistiinpanojen pohjalta saatoin vertailla haastateltavien kertomuksia ja tekemiäni havaintoja neulekerhoon osallistumisesta.

6.4 Aineiston analyysi

Tutkimuksen ydinasioita ovat aina aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko (Hirsjärvi ym 2004, 209). Kaikkia laadullisen aineiston analyysimenetelmiä voi soveltaa myös tapaustutkimuksissa, joten valitsin tutkimusaineistooni mielestäni parhaiten sopivan menetelmän, sisällönanalyysin, jolla tarkoitetaan kuulujen, kirjoitettujen tai nähtyjen sisältöjen analysointia väljänä teoreettisena ke-

hyksenä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Analyysi on tärkeä vaihe ja oleellisinta on aina valita sellainen analyysitapa, joka parhaiten sopii oman tutkimuksen tutkimuskysymykseen ja tutkimusasetelmaan. Ymmärtämiseen pyrkivässä lähestymistavassa käytetään tavallisesti laadullista analyysia ja päätelmien tekoa (Hirsjärvi ym. 2004, 212.), joten valitsemani sisällönanalyysi sopi juuri tähän tutkimukseen. Sisällönanalyysin mukaisesti tarkastelin aineistoa eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja tiivistäen, pyrkien muodostamaan tutkittavasta ilmiöstä tiivistetyn kuvauksen, joka kytkee tulokset laajempaan kontekstiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Saamani aineisto sai kertoa oman tarinansa ja tuottaa materiaalia, jolloin tutkijana tehtävänäni oli analyysin avulla käsitellä aineistoa teoreettisessa pohdinnassa, joka tapahtui sitten oman ajatteluni avulla. Tehtäväni tutkijana oli oman ajatteluni keinoin löytää ja nostaa esiin vastaukset asettamiini tutkimuskysymyksiin. (Metsämuuronen 2006, 124.) Vaikka analysointia saattoi tehdä kaiken aikaa havainnoinnin ja haastattelujen aikana, varsinainen aineiston analysointi alkoi vasta vaiheessa, jolloin aineisto oli analysoitavassa muodossa (Metsämuuronen 2006, 122) eli silloin, kun muistiinpanot ja haastattelut oli puhtaaksi kirjoitettu, litteroitu. Vasta tässä vaiheessa sitten selvisi, millaisia vastauksia kohdejoukolta oli saatu ja silloin myös selvisi lopullisesti, miten tutkimusongelma oli asetettava.

Kerätystä aineistosta tulee aina tarkistaa, sisältyykö siihen mahdollisesti virheellisyyksiä tai puuttuuko siitä tietoa. Haastattelussa se tarkoittaa haastattelujen hylkäämistä ja litteroimatta jättämistä, jos puheesta on vaikea saada selvää esimerkiksi ympäristöstä tulevien erilaisten häiriötekijöiden vuoksi ja jos uusintahaastattelu ei ole mahdollinen. (Hirsjärvi ym. 2004, 209.) Koska haastattelutilanne on monen tekijän summa, liittyy siihen monia joko haastattelijasta, haastateltavasta tai tilanteesta aiheutuvia virhelähteitä (Hirsjärvi ym 2004, 196). Neule- ja rupattelupiirissä tehdyissä haastatteluissa näitä virhelähteitä olivat muun muassa haastateltavan hiljainen ääni, taustalla esiintyvä, runsaasta osallistujamäärästä syntynyt taustahäly, samanaikaisesti ympärillä tapahtuva toiminta sekä haastateltavan keskittyminen välillä sekä kutomiseen että vastaamiseen yhtä aikaa. Yksi haastattelu oli lopulta hylättävä noiden virhelähteiden takia, koska

en voinut olla varma kaikkien lauseiden sisällöistä. Litteroinnit tein lopulta viiden haastattelun perusteella ja nekin valikoiden, jolloin jätin pois kaiken keskusteluissa esille tulleen tutkimuksen kannalta epäoleellisen aineiston.

Tutkimuksessa on aina kysymys tulkinnasta, joten tehtäväni tutkijana oli etsiä aineistosta erilaisia merkityksiä. Tulkitessani tuloksia pohdin analyysin avulla esille nousseita asioita ja tein niistä omia johtopäätöksiä. Tehdessäni johtopäätöksiä oli minun tutkijana tärkeää pohtia sitä, millainen merkitys saaduilla tutkimustuloksilla oli tutkimusalueelle. Tutkimusprosessin aikana oli pohdittava myös omaa tutkimuskäyttämistä ja sen vaikutusta tutkimustuloksiin. (Hirsjärvi ym. 2004, 211–215.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tämä tutkimuksen kohteena ollut neule- ja rupattelupiiri oli uusi toimintamuoto seurakunnassa. Erikoista ja huomiota herättävää tämän piirin kokoontumisissa oli, että siellä villasukkien kutomiseen osallistuivat kymmenet innokkaat naisihmiset yli herätysliikerajojen. He kokoontuivat neule- ja rupattelukerhoon kerta toisensa jälkeen, vapaaehtoisesti, kutomaan villasukkia aivan vieraille ihmisille, odottamatta mitään palkkiota. Osallistumalla toimintaan he kuitenkin saivat siitä jotakin myös itselleen, koska jaksoivat yhä uudelleen maanantaisin lähteä käsitöineen seurakuntatalolle ja iloisesti toteuttaa kutsumusta palvella lähimmäistään.

Tutkimuksella halusin löytää vastauksia siihen, mitä neulepiiriin osallistuminen merkitsee vapaaehtoisesti siihen osallistuvalla sekä mikä saa heidät tekemään määrättömät määrät villasukkia. Haastattelujen perusteella saatoin nostaa esille kolme selkeästi havaittavaa yhtäläisyyttä neule- ja rupattelupiiriin osallistumisesta ja villasukkien kutomisesta. Ne olivat kaikilla haastatelluilla samat. Ensimmäiseksi ja tärkeimmäksi nousi se, että saa olla yhdessä toisten kanssa. Toiminnan todettiin tarjoavan yhteisöllisyyden; kumppanuuden ja sosiaalisuuden kokemuksia (ks. Hiilamo & Hiilamo 2007, 16–19.; Thiz 2005, 7.) Toisena mainittiin, että saa olla osallisena tässä neulepiirissä, yhtenä toisten joukossa tekemässä jotakin hyödyllistä, jolloin oman identiteetin ja oman elämän arvokkaaksi kokeminen vahvistui tarpeelliseksi ja hyödylliseksi koetun tekemisen kautta (Peura 2010). Kolmanneksi korostettiin sitä, että tämän kaiken saa tehdä lähimmäisten hyväksi. Tällaisen lähimmäisenrakkauden Hukari (2007, 188–189.) sanoo kumpuavan Kristuksen rakkaudesta ja ansiotta armahdetun ihmisen kiitollisuudesta.

7.1 Neulepiirissä saa olla toisten joukossa

Kokemus kuulumisesta toisten kanssa samaan joukkoon on yhteisöllisyyttä (Thiz 2011, 7.) ja tuo tunne muodostuu usein juuri henkilökohtaisten kohtaamis-

ten avulla silloin, kun ryhmässä muodostuu oma merkitysmaailma (Thiz 2005, 2). Niin nuoremmat kuin vanhemmatkin pitivät neule- ja rupattelupiiriä hyvänä kokemuksena. Oli mukava tavata ystäviä sekä solmia uusia ystävyys-suhteita tässä seurakunnan uudessa toiminnassa.

Täällä on tuttuja ihmisiä ja oikeastaan ihan kaikki mää tunnen... eihän tämmöstä seurakunnassa oo ennen ollutkaan...ja uusiakin kyllä on, mutta pianhan nekin on tuttuja

Joillekin ystävän pyyntö tulla mukaan toimintaan oli aluksi herättänyt kielteisiä tunteita. Uusi toimintamuoto ja uusia ihmisiä, mitä siellä tehdään ja löytyykö sieltä paikkaa itselle, olivat asioita, jotka olivat pohdituttaneet varsinkin vanhimpia naisia. Joillekin seurakunnan toiminta ei ollut entuudestaan tuttua ja myös se oli aluksi laittanut miettimään mukaan lähtemistä. Toiset olivat lähteneet mukaan ihan uteliaisuuttaan.

En mää oo missään seurakunnan piireissä enemmän ollu, mutta, kun tuo aina vaan pyys, niin aattelin, että pittää lähteä kahtomaan...ja ihan täällä oon viihtynyt.

Mää oon ens kertaa ja mää vaan lähin, kun hyvä ystävä mua pyys, että lähetään päs tänne.

Paikanpäällä seurakuntatalolla oli reilusti ennen alkamisajankohtaa jo paljon naisväkeä ja puheenporina sen mukainen. Vaikka kaikki puhuivat normaalilla keskustelutavalla, oli se varsinkin vanhimpien osallistujien mielestä jo epämiellyttävää melua, joka vaikeutti kuulemistakin. Suuresta osallistujien määrästä johtuen vanhimpien oli joskus myös vaikea hahmottaa joukosta juuri sitä omaa ystävää, jonka kanssa oli tullut ja silloin heistä alkoi tuntua, että näkemisen kanssa kin oli ongelmia.

Alakuun ensin aattelin, etteihän täällä kuule eikä näe, näkee, mutta ei kuule, kun on niin kauhea kohina, mutta täällä on ihan kiva.

Tottumisen jälkeen kaikki kuitenkin tunsivat olonsa mukavaksi ja viihtyivät hyvin toistensa seurassa villasukkia kutoen. Myös ne, joille seurakunnan vapaaehtoistoiminta ei entuudestaan ollut tuttua, kokivat yhteisöllisyyden vahvana tässä

neulepiirissä. Ehkä yhteisöllisyyttä neulepiirissä lisäsi se, että jokaisella oli yhteinen tavoite kutoa villasukkia sovittuihin diakoniatyön kohteisiin. Silloin kaikki saattoivat kokea kuuluvansa tärkeänä osana tähän joukkoon ja tunsivat itsensä tarpeellisiksi.

Täällä on mukava tehdä käsitöitä ja nähdä tuttuja ihmisiä...oikeen on hyvä tunnelma

Neulepiiriin tuli toisten mukana myös naisia, joilla ei ollut sukankudinta mukana.

Mää oon huomannut, että täällä on mukana myös sellaisia, jotka ei tee käsitöitä ollenkaan, mutta saa olla kumminkin toisten joukossa...

Mukana olo ja toisten ikäihmisten tapaaminen oli heillekin tärkeää. Neulepiiristä he saivat voimaa henkilökohtaiseen elämään taas pari viikoksi eteenpäin. Kohtaamisen merkitystä ei koskaan voi korostaa liikaa, se on tärkeää jokaiselle. Jos oli ollut pitkään tapaamatta yhtään ihmistä, oli tärkeää, että neule- ja rupertelupiirissä tuli nähdä ja huomioduksi, siitä sai hyvän mielen. Joku saattoi tulla onnelliseksi lämpimästä kädenpuristuksesta ja ystävällisestä katseesta, joku sai ystävältä niska- hartiahierontaa kutomisesta johtuvien kankeuksien poistamiseen tai muuten vaan. Elämän mielekkyys koostuu joskus hyvin pienistä asioista. Neulepiirin jälkeen oli taas kevyempi kulkea; jaksoi kantaa omia kippujaan ja elämässä eteen tulleita raskaita asioita paremmin, kun oli saanut niistä toiselle ihmiselle kertoa ja saanut osakseen tukea ja lohdutusta. Joskus, kun tuo parituntinen isossa porukassa oli ottanut jo vähän voimille ja väsymys painoi, saattoi joku tuumata, ettei jaksa tulla enää seuraavalla kerralla. Mutta kun tuo seuraava kerta sitten oli, tuli tuo väsymystä valittanut ikäihminen kuitenkin hyvissä voimin ja iloisena mukaan.

Tämä on oikein mukava ja aion kyllä olla täällä aina mukana...

Harju ym. (2001, 37.) korostaa, että joskus ihmiselle on tärkeää kuulua vaan johonkin ryhmään, silloin ei niin ole väliä sillä, mitä ryhmässä tehdään. Vapaa-

ehtoistoiminnan motiivit kun sekoittuvat erilaisista auttamisenhalun lähtökohdistta ja joskus myös vain halusta selkeyttää omaa identiteettiä.

Käsitöitä on mukava tehdä sitten ihan omissa oloissa kotona...täällä on mukava nähdä, mitä toiset tekköo ja saaha mallia...

Tässä piirissä myös he, jotka olivat mukana ilman käsityötä, kokivat osallistumisensa tärkeäksi. He saivat halutessaan osallistua villasukkien paketoimiseen tai korttien tekemiseen, ja olihan kerhossa mahdollisuus saada toisilta uusia käsityövinkkejä. Villasukkiakin kun voi kutoa niin monennäköisiä; raitaa, kuvioita ja vaikka aloittaa sukan kutominen kärjestä, jos tavanomaiseen järjestykseen on jo kyllästynyt. Tärkeää jokaiselle oli kokemus tasa-arvoisuudesta ja tarpeellisuudesta.

Ohjelmallinen osuus, virsiä, hengellisiä lauluja ja – runoja sekä kertomuksia omista kokemuksista, vahvasti neule- ja rupattelupiirissä yhteisöllisyyden rakentumista samanaikaisesti sekä ihmisten keskinäisessä, että ihmisen ja Jumalan välisessä vuorovaikutuksessa (Thiz 2005, 2.) sekä seurakunnan tavoitetta tarjota osallistujille kokemuksen kuulumisesta hengelliseen ja sosiaaliseen yhteisöön, jossa Jumalan sanan mukaiset arvot ovat selkeästi esillä (Meidän seurakunta 2010).

Täällähän on ihan hyvä olla, vaikka ei käsityötä teekään...täällähän on tuota ohjelmaakin...saa osallistua tai kuunnella vaan rauhassa...

Thizin (2005, 2.) mukaan diakonian yhteisöllisyys rakentuu juuri näiden elementtien, henkilökohtaisten tapaamisten, vuorovaikutuksen jatkuvuuden sekä yhteisen elämysmaailman kautta, joka auttaa löytämään elämästä mielekkyyden ja tarkoituksenmukaisuuden.

7.2 Voi olla tekemässä jotain hyödyllistä

Meidän kirkko 2015 -strategia (2007) korostaa, kuinka mielekkäiden toimintamahdollisuuksien luominen vapaaehtoisille on tärkeää, jotta kaikilla olisi mah-

dollisuus löytää oma paikkansa seurakunnassa, kasvaa kristilliseen vastuuseen ja saada itselleen hyvän mielen. Nämä neule- ja rupattelupiiriin tulleet naisetkin kokivat, että osallisuus tässä neulepiirissä, halu kutoa villasukkia ja jokaisen yhtäläinen vastuu villasukkien valmistumisesta diakoniatyön tarpeisiin, oli tärkeää ja omaa hyvinvointia ja elämän mielekkyyttä vahvistava tekijä (Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto 2005, 12–13). Villasukkia haluttiin tehdä diakoniatyölle siksi, että kotona kaikilla jo oli riittävästi villasukkia ja niitä kuitenkin oli niin mukava kutoa varsinkin, kun sen voi tehdä yhdessä toisten kanssa.

Mää on kova tekemään käsitöitä ja meidän lapsilla ja väillä on niin paljon sukkia, että mää aattelin, että riittää vähän muillekin ja tulin tänne tekemään niitä diakoniatyölle...saahaan yhdessä tehdä...se on mukavaa.

Pieniä junasukkia oli mukava tehdä, kun ne tulivat valmiiksi niin nopeasti. Kutomisen iloa lisäsi myös se, että tiesi mihin tarkoitukseen villasukkia kudottiin. Oli varmaa, että diakoniatyön kautta sukat päätyisivät sellaisille tarvitsijoille, joilla ei muuten ole mahdollisuutta saada lämpöisiä sukkia jalkaansa.

Mä olen tehnyt täällä seurakunnalle vauvansukkia, kun niitä on niin mukava täällä tehdä ja ovat niin kivan näköisiä. Kotona sitten olen kutonut veteraanisukkia, kun ovat suurempitöisiä ja tuonut niitä sitten aina seuraavalla kerralla mukani, on mukava kun tietää minne niitä tekee.

Seurakunnan vapaaehtoistoiminta oli vuosien takaa jo jonkin verran tuttua, mutta ansiotyö ei ollut antanut mahdollisuutta aiemmin osallistua säännölliseen toimintaan. Nyt, kun oli eläkkeellä, oli aikaa ja innostusta osallistua aktiivisemmin ja tehdä sitä, mitä oli jo aiemminkin tehnyt; villasukkia.

Joulumyyjäisiin ja diakoniapöytään on tehty jo kauan ennen tätä kerhoa, toistakymmentä vuotta pitkästi on tehty, diakoniatyö on ollut aina sydäntä lähellä, mutta ansiotyö on ollut esteenä tämmöselle osallistumiselle...nyt kun on aikaa, niin lähin heti

Villasukkien tekeminen oli jokaiselle mukanaolijalle jo lapsena opittu taito. Kaikki neule- ja rupattelupiirin naiset olivat sitä ikäluokkaa, että villasukat olivat kuuluneet perheenjäsenten tärkeimpiin asusteisiin koko heidän elämänsä ajan.

Oon minä sukkaa ja lapasia tehny vaikka mite paljo...ja aina saa tehdä lissää kun niitä niin palijon tarvitaan

Voi ku niitä on tehty...miehille ja lapsille...ei oo tarvinnu iliman villasukkia olla...

Perheen lapset ja miehet oli totuttu varustamaan useammalla sukkaparilla, joita tarvittiin ainakin talvisin, ja saapassukkana aina, kun saappaita käytettiin. (Mitrönen & Vilkkumaa 2005, 15–17.) Villasukat oli mukava pujottaa jalkaan kylmillä ilmoilla myös sisällä, ja yönikin oli makeempaa, kun jalassa oli villasukat.

Tulloohan se unikin paremmin, ku o villasukat jalassa.

Kädentaitojen lisäksi neule- ja rupattelupiirissä korostuivat myös kuuntelemisen ja tukemisen taidot. Sukan kutomisen ohella pöytäseurueet tai kahdestaan vetäytyneet sukankutojat käsittelivät tärkeitä, mieltä painavia tai ilon aiheita. Tekemisen hyödyllisyys tuli esille näin myös vertaistoiminnassa, joka on tärkeää, mutta jota ei yleensä mielletä tehtävän. Tässäkin piirissä oltiin vertaistukena toinen toisilleen tietämättään, auttajakin siinä samalla saattoi tulla autetuksi. Vertaistuen avulla tulevaisuudessa oli mahdollisuus nähdä taas toivoa (Harju ym. 2001), vaikka ne kaikkein vaikeimmat asiat olisivatkin jääneet vielä tällä kerralla kertomatta, oli seuraava neulepiirin kokoontuminen edessäpäin ja sitä jäätettiin aina innolla odottamaan.

7.3 Voin antaa oman lahjani lähimmäiseni käyttöön

Nämä villasukkien kutojat olivat tiedostaneet, että jokainen ihminen on kutsuttu Jumalan työpariksi riippumatta uskosta, aatteesta tai iästä (Thiz 2005). Käsilläään ja itsekin lahjaksi saamallaan taidoilla he halusivat tehdä jotakin hyvää ja hyödyllistä, ja palvella sillä tavalla lähimmäisiään. Rakkaus oli kekseliäs tässä pienessä diakoniaseurakunnassa, jossa kymmenet vapaaehtoiset palvelivat

toisiaan, lähimmäisiään, antamalla aikaa ja huomiota toinen toisilleen (Latvus & Elenius 2007); istuivat hetken kahvikupin äärellä toisiaan kuunnellen, yhdessä tehden ja tarinoiden. Lähimmäisenä oleminen oli tässä piirissä kykyä olla toisen ihmisen lähellä; nähdä, kuulla ja ymmärtää häntä. Ja kaikkein tärkeimpänä tehtävänä lähimmäistensä hyväksi he pitivät kuitenkin villasukkien kutomista. Villasukkien kutominen veteraaneille ja uusille, pienille seurakuntalaisille, oli heidän mielestään tärkeää, koska näiden sukkiensa välityksellä he kokivat voivansa välittää saajille ja heidän perheilleen myös seurakuntayhteyttä. Toisten mielestä villasukkien kutomiseen ei liittynyt mitään erikoisia tunteita, he kutoivat sukkiä siksi, että voisivat tuottaa vanhoille ihmisille vähän iloa.

Eihän tämä mitenkään ylevältä tunnu, aattelin vaan, että vanhan sedän varpaat pysyy lämpiminä ja joku voi olla yksinäinenkin, ja se tuntuu mukavalta ja ilahduttavalta, kun saa lämpöiset sukat jalkaan... joku on muistanut...

Neulepiiriläiset halusivat ehdottomasti antaa aina tarjolla olleesta kahvista myös kahvirahaa, jotta silläkin voitaisiin seurakunnan diakoniatyön kautta auttaa erilaisia avuntarvitsijoita.

Täällä kun kudotaan villasukkia, niin kahvirahaa kerätään aina ja sekin menee diakoniatyölle...kaikkein heikompiensaisten auttamiseen...

Tärkeäksi neulepiiriläiset kokivat sen, että voivat olla tekemässä diakoniatyötä. Voivat auttaa avun tarvitsijoita. Neulepiiri oli suunnattu käsityöihmisille, ja ehkä juuri sen vuoksi niin monet lähtivät toimintaan mukaan, onhan käsityön tekeminen lähes muoti-ilmiö tänä päivänä. Luultavasti monet heistä olisivat kuitenkin tulleet mukaan, vaikka neulepiirin tilalla olisi ollut joku toinen piiri, kunhan työtä olisi saanut tehdä toisten, avun tarpeessa olevien ihmisten auttamiseksi.

...se on syväntä lähellä tuo diakoniatyö, kun saa auttaa toista ihmistä...

...diakoniatyö on ollut aina sydäntä lähellä...

Ei tätä tehdä palakan takia, vaan toisten ihmisten takia. Kun tuottaa iloa jollekin, saa kaksinkertasena itelle takasi.

Tärkeää näille neulepiiriläisille oli myös villasukkien kutominen kotimaan rajojen ulkopuolelle, Venäjälle, Viroon ja Etiopiaan, missä he kokivat villasukkien tarpeen olevan vieläkin todellisempaa, kuin täällä kotimaassa. Kun veteraanisukkia ja junasukkia oli riittävästi vuodeksi eteenpäin, monet alkoivatkin kutoa erikokoisia ja – värisiä villasukkia kansainväliseen diakoniaan. Pyyntöjä ja ideoita sukkiensa kutomisesta lastenkoteihin, sairaaloihin ja vanhainkoteihin sekä vankiloihin alkoi tulla sitä mukaan, kun sukkavuoret kasvoivat seurakuntatalon kellarissa.

7.4 Silmukoiden siunaus

Siunaus liitetään tavallisesti erilaisiin juhlahetkiin, mutta se on kuitenkin tarkoitettu arjen keskelle, voimaksi ja rohkeudeksi (Karri 2002, 8–27). Tätä voimaa ja rohkeutta osoittivat nämä villasukat ja näiden kymmenien naisten innostus villasukkien kutomiseen. Ne antoivat seurakuntamme diakoniatyöhön välineen, joka havainnollisti sekä villasukkien kutojille että villasukkien saajille jotakin Jumalan rakkaudesta, armosta ja huolenpidosta. Neulepiirissä tuo siunaus vahvistui ja vahvistui varsinkin silloin, kun villasukkien kutomisen lomassa laulettiin yhdessä laulua, jossa pyydettiin siunausta tälle, kaikille osallistujille niin tärkeäksi tulleelle, työlle.

Oi Herra ota lahjamme ja ihmeitäsi tee.
 Voit, Jeesus, sen nyt siunata. Se heikon ravitsee.
 Oi Herra ota lahjamme, se vaatimaton on,
 vaan yhden pojan eväistä sai kansa ravinnon.
 Oi Herra ota lahjamme. Jo joku odottaa.
 Suo, ettei täällä yksikään jää ilman auttajaa.
 Oi Herra, ota lahjamme ja ota meidätkin.
 Sain elämäni lahjaksi. Nyt tuon sen takaisin.
 Anna-Mari Kaskinen

Villasukkia tehdessä kutojien ajatukset olivat usein noissa villasukkien saajissa; vanhoissa elämänsä nuoruusvuodet isänmaalle uhranneissa veteraaneissa ja pienissä, tulevilla seurakuntalaisissa. Villasukkia kutoessaan, kokivat nämä kymmenet vapaaehtoiset pääsevänsä näitä sukkiensa saajia jotenkin lähemmäksi.

Kiitollisuus veteraaneille ja huoli vastasyntyneistä pienistä lapsista ja näiden molempien ikäryhmien hyvinvoinnista kosketti. Villasukkien välityksellä haluttiin heille toivottaa Taivaan Isän siunausta, ja pyydettiin siunattaville varjelusta ja vahvaa suojaa hauraan ja haavoittuvan elämän turvaksi. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.)

Joillekin neulepiiriläisille, näitä isoja ja pieniä villasukkia tehdessä, tuli mieleen vaikeitakin omakohtaisia kokemuksia, joita omassa mielessään tai yhdessä toisten kanssa saattoi neulepiirissä käsitellä ja oppia ymmärtämään. Ihmistä oli suru koskettanut hyvinkin läheltä ja siksi hän halusi nyt olla jakamassa välittämistä ja hyvää mieltä sellaisille, joille se vielä oli mahdollista antaa.

Mulla ainakin noissa raidoissa on mukana oma elämän tarina, kun isä meni sotaan, mutta ei siellä kauan kerinnyt olla, kun kaatu, aina kun teen noita veteraanisukkia, aattelen omaa issää...

Anteeksi voi antaa, mutta tapahtumia ei koskaan voi unohtaa. Sydän voi kuitenkin, läheisten ihmisten ymmärtämyksen ja Vapahtajan rakkauden avulla, surra pois kaikki kipeät muistot, jotta ne eivät tuota enää tuskaa. Ja nuo jäljelle jääneet tunteet voi ohjata siunaukseksi toisia ihmisiä kohtaan.

Villasukkia yhdessä kutoessaan saattoivat nämä naiset tavoittaa toistensa kasvoilta hyväksyntää ja iloa tapaamisesta. Puhuttavaakin oli aina niin paljon, ja nauramalla ikää karttui varmasti monia vuosia. Toisen, ystävän, läsnäolo neulepiirissä tai saatu hartiahieronta tekivät päivästä ja hetkestä hyvän. Aina ei edes itse voinut tietää, mitä hyvää oli saanut aikaan toisessa ihmisessä, sillä Jumalalla on tapana käyttää ihmistä hänen tietämättään siunaamaan toisia. Pelkällä läsnäolollaankin saattoi siunata toista, sai olla Jumalan siunauksen välikappaleena. Koska Jumala on luvannut olla läsnä jokaisena päivänä, huonoimpaankin maanantaipäivään sisältyi siunaus. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a)

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

Vilkan (2005, 158.) mukaan laadullisessa tutkimuksessa sen toteuttamista ja tutkimuksen luotettavuutta ei voi pitää toisistaan erillisinä, sillä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteeri on aina tutkija ja hänen rehellisyytensä. Laadullisessa tutkimuksessa arvioinnin kohteena on tutkijan tutkimuksessaan tekemät valinnat ja ratkaisut, joten tutkijana minun oli arvioitava tutkimuksen luotettavuutta jokaisen tekemäni valinnan kohdalla. Arviointia oli tehtävä koko ajan ja tutkijana minun oli kyettävä kuvaamaan sekä perustelemaan tutkimustekstissä, mistä valintoja tein, mitä tekemäni ratkaisut olivat ja miten lopullisiin ratkaisuihin päädyin. Tutkijana minun oli myös arvioitava ratkaisujeni tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus asettamieni tavoitteiden kannalta. Pyrin laatimaan myös tarkan selostuksen tutkimuksen toteuttamisesta, sekä tuomaan jonkun verran esille myös neulekerholaisten omia kommentteja, vaikka haastatteluista olikin vaikea poimia yhtenäisiä, selkeitä ja kuvaavia lauseita. Tarkkuutta ja kriittisyyttä pyrin noudattamaan erityisesti saamani aineiston käsittelyssä sekä tuloksien tarkastelussa.

Tutkimuksen eettisyyttä pohdittaessa, tulee aina huomioida onko tutkimusaiheen valinta eettisesti oikein tehty, miten tutkimukseen osallistuvia henkilöitä tutkimuksen edetessä kohdellaan sekä onko tutkimustyöhön liittyvässä toiminnassa pyritty rehellisyyteen. (Hirsjärvi ym. 2004, 26–27.) Tutkimusprosessin eettisyyttä määriteltäessä tulee myös miettiä tutkimusaiheen eettinen oikeutus, miksi juuri kyseisen ilmiön tutkiminen on perusteltua (Vilka 2005, 40). Tämän tutkimuksen oikeutus perustui mielestäni pelkästään siihen, että Alajärvellä oli niin innostunut vastaanotto tälle uudelle seurakunnan neule- ja rupattelupiirille. Osallistujia oli enemmän, kuin missään muussa seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa ja villasukkia valmistui lyhyessä ajassa satamäärin diakoniatyön käyttöön. Mielestäni oli aiheellista selvittää, mitkä olivat ne tekijät, jotka vaikuttivat tämän tyyppisen toiminnan suosioon, koska Meidän kirkko 2015 -strategiassa korostetaan kirkon halukkuutta luoda ihmisille uusia mielekkäitä toimintamahdollisuuksia, jotta he vapaaehtoistoiminnan kautta voisivat sitoutua seurakuntaan ja löytää siinä oman paikkansa.

Tutkimuksen eettisyyteen vaikuttaa myös se, onko valituilla aineistonkeruun menetelmillä ollut mahdollisuus saada juuri tavoiteltava tieto. Koska haastattelu perustuu aina tutkijan ja tutkittavan vuorovaikutukseen, nousivat tärkeiksi asioiksi molemminpuolinen luottamus ja rehellisyys. Silloin, kun haastateltava kokee voivansa luottaa tutkijaan, hän antaa sellaista tietoa, mikä muuten ei saataisi tulla esille. Tästä syystä olin mukana kerhossa kolme kertaa ja saatoin kokea, että ilmapiiri haastattelutilanteissa oli avoin ja luottamuksellinen. Neulepiiriläiset kertoivat avoimesti ja mielellään kokemuksistaan ja olivat kiinnostuneita tutkittavasta aiheesta. Yksi tutkimuksen eettinen näkökulma liittyi tutkimusaineiston analyysiin ja raportointiin. Tutkijana minun oli toimittava siten, ettei missään vaiheessa kenenkään ulkopuolisen ollut mahdollista saada selville tutkimukseen osallistuvien henkilöllisyyttä. Eettinen velvollisuuteni oli myös raportoida tutkimustulokset mahdollisimman rehellisesti ja tarkasti, mutta samaan aikaan suojella tutkittavia. Lukijalle tuli myös tarjota välineitä tutkimusprosessin etenemisen tarkasteluun, joten tutkimusprosessista oli pyrittävä tekemään mahdollisimman "läpinäkyvä", jotta eettisten kysymysten huomioimisen arvioiminen mahdollistui. (Vilkkä 2005, 32–37.)

Hyvän tutkimuskäytännön mukaisesti anoin Alajärven seurakunnan kirkkoheralta tutkimusluvan, jonka sain keväällä 2013. Haastatteluun ja tutkimukseen osallistuminen oli jokaiselle neulepiiriläiselle vapaaehtoista. Tutkimuksen kohdejoukon suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta sain mielestäni silloin, kun kuusi vapaaehtoista ilmoittautui haastateltavaksi. Ensimmäisen kerhovierailuni aikana kerroin tutkimuksestani ja sen tarkoituksesta, joten kohdejoukolla oli mahdollisuus tietää, mihin tarkoitukseen haastattelulla tietoa heidän kokemuksistaan kerätään. Näin he pystyivät myös tekemään rationaalisia arvioiteja tutkimukseen osallistumisestaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 26–27; Kuula 2006, 99–133)

Tutkimustietojen käsittelyssä keskeisiä käsitteitä ovat luottamuksellisuus ja anonymiteetti, jota on tiukasti aina suojattava (Kuula 2006, 201). Tämä toteutui tutkimuksessa täydellisesti. Suoritin haastattelut jokaiselle henkilökohtaisesti, nauhoitin ne ja litteroinnit tein vasta myöhemmin tietämättä itsekään, kenen haastattelu kulloinkin oli kyseessä. Kukaan ulkopuolinen ei voinut missään vaiheessa päästä haastatteluja kuulemaan tai näkemään. Materiaali ei sisältänyt

missään vaiheessa haastateltavien nimitietoja ja tutkimusraportin valmistuttua tuhosin haastatteluaineiston. Nämä kaikki lisäsivät haastateltavien anonymiteetin turvaa.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksessa olivat tarkastelun kohteena diakonian vapaaehtoistoimintaan osallistuvien naisten kokemukset osallistumisesta neule- ja rupattelupiiriin sekä villasukkien kutomisesta siellä diakoniatyön tarpeisiin. Lähtöajatuksena oli kuulla juuri näiden neule- ja rupattelupiiriläisten omaa ääntä, ja tapaustutkimuksen luonteen mukaisesti kerätä tietoa luonnollisessa ympäristössä, neule- ja rupattelupiirissä, näiltä villasukkia kutovilta naisilta. Saamieni haastattelujen ja tekemiäni havaintojen perusteella saatoinkin päätellä neule- ja rupattelupiiriin osallistuvien kokeneen tämän tyyppisen vapaaehtoistoiminnan yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisääväksi sekä lähimmäisenrakkautta ilmentäväksi hyvin tarpeelliseksi, voimaannuttavaksi ja elämässä kannattelevaksi toiminnaksi, jonka avulla he saivat antaa Taivaan Isältä saamansa lahjat lähimmäistensä käyttöön ja siten jakaa ja saada siunausta sekä käsillä olevaan hetkeen että kauaksi tulevaisuuteen.

Lahjoillasi meitä siunaat,
 kaiken annat ajallaan.
 Opetä, oi Herra, meitä
 omastamme jakamaan.
 Näytä, missä apuamme,
 lahjojamme tarvitaan.
 Opetä, oi Herra, meitä
 omastamme jakamaan.
 Kiitos, että meitä ohjaat
 yhteyteen siunaavaan.
 Opetä, oi Herra, meitä
 omastamme jakamaan.
 (Jaakko Löytty)

Haastatteluun osallistuneet neulepiiriläiset toivat esiin monipuolisesti omia kokemuksiaan toimintaan osallistumisesta ja villasukkien kutomisesta. Sekä haastatteluiden että havainnoinnin pohjalta kootuista tuloksista nousi esille ajatuksia, joiden mukaan tämän tyyppinen, matalan kynnyksen toiminta oli hyvin odotettu tapahtuma, luonteva osa arkipäivää ja hyvän elämän kokemusta näille naisille, jotka kaikki olivat jääneet eläkkeelle joko äskettäin tai jo kauan sitten. Toimintaan oli usein päädytty erilaisten sattumien kautta, siitä oli kuultu yleensä ystä-

vältä tai tuttavalta, tavatessa tai kaupan jonossa tai huomattu seurakuntapalstalla oleva ilmoitus. Joillekin tällaiseen vapaaehtoistoimintaan osallistuminen oli sopiva pysähdys- ja levähdyspaikka kiireisen eläkeläisarjen keskellä, toiset taas tulivat hakemaan yksinäisiin päiviinsä sisältöä. Tämän tyyppinen yhteisöllinen osallisuus ja kanssaihmisten kohtaaminen oli myös mahdollisuus suunnata omaa elämää uusille urille. Joillekin neule- ja rupattelupiiri oli ensimmäinen kokemus seurakunnan vapaaehtoistoinnasta ja hyvä mahdollisuus löytää oma paikkansa seurakunnassa.

Kymmenien naisten innokas joukko, joka kokoontui kutomaan villasukkia seurakuntatalolle maanantai-iltapäivisin, laittoi kaikki aluksi ihmettelemään, mikä tämän ilmiön sai aikaan. Lopulta oli vaan todettava, että seurakunnan vapaaehtoiset olivat kehitelleet itselleen ja ystävilleen toimintamuodon, joka kaatoi rajat ja joka pystyi vastaamaan näiden eläkkeellä olevien naisten tarpeeseen tehdä jotain hyödyllistä yhdessä. Todennäköisesti yhteinen tärkeä tavoite, villasukkien kutominen diakoniatyölle, sai jokaisen tuntemaan itsensä tarpeelliseksi ja hyödylliseksi. Samalla osallistumisen ja yhdessä toimimisen kautta toteutui yhteisöllisyyden kokemus kuulumisesta toisten kanssa samaan joukkoon. Yhteisöllisyyttä lisäsi se, että kaikki tunsivat olevansa hyväksytyjä, tasa-arvoisia ja tarpeellisia riippumatta siitä, oliko heillä sukankudin mukanaan vai ei.

Tässä neule- ja rupattelupiirissä oli vastaus myös Alajärven seurakunnan pyrkimykseen olla vastuun ja osallisuuden yhteisö, joka pystyy rohkaisemaan seurakuntalaisia käyttämään omia lahjojaan koko seurakunnan rakentumiseksi. Myös seurakunnan halu etsiä yhteyteensä niitä, jotka aiemmin ovat jääneet seurakunnan toiminnan ulkopuolelle, toteutui tässä neule- ja rupattelupiirissä. Mukaan oli tullut sellaisia seurakuntalaisia, jotka olivat muusta toiminnasta vieraantuneet. Tavoite olla hyvän kohtaamisen paikka, täyttyi myös tässä piirissä, jossa olivat läsnä kaikki edellytykset yhteisöllisyyden toteutumiseksi, ihmisten keskinäiselle kohtaamiselle sekä rakkautellisen ja hyväksyvän ilmapiirin rakentumiselle.

Villasukkien käyttäminen diakoniatyön välineenä on historiallisesti vanha, mutta julkisesti vain vähän huomiota saanut tapa, jonka avulla monet vapaaehtoiset,

kristillisen kutsumuksen saaneet naiset ovat vuosisatojen aikana voineet osoittaa lähimmäisenrakkautta lähellä ja kaukana oleville tutuille ja tuntemattomille. Villasukkien kutominen koetaan helpoksi tavaksi osoittaa välittämistä. Niiden avulla voidaan lähimmäisenrakkautta, lämpöä ja siunausta lähettää lähelle ja kauas, valtamertenkin taa, matka ei ole esteenä.

Sekä seurakuntien vapaaehtoistoiminnasta aiemmin tehtyjen tutkimusten että tämän villasukka-tutkimuksen perusteella voidaan tulkita myös vapaaehtoistoiminnan tulevaisuuden mahdollisuuksia ja tarpeita. Suuri tulevaisuuden kysymys vapaaehtoistoiminnan kohdalla on julkisen sektorin, kolmannen sektorin ja markkinasektorin lisääntyvä yhteistyö ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Sektoreiden raja-aidat hämärtyvät, kun syrjäytymiseen ja muihin sosiaalisiin ongelmiin keskittyneiden kansalaisjärjestöjen, kirkon ja kuntien yhteistoiminta kasvaa. Kun järjestöt ja kirkko lähestyvät julkista sektoria yhteistyön nimissä, on tarpeen pitää huolta, että vapaaehtoistojen näkökulmien ruohonjuuriraikkaus voi säilyä. Tärkeää on myös pohtia, kuinka uusia vapaaehtoisia tulevaisuudessakin saadaan mukaan toimintaan. Ovatko toimintaan sitouttamisessa tehokkaimpia juuri tässäkin tutkimuksessa esille nousseet tavat, kuten toisten vapaaehtoisten kertomukset omasta mukana olost; mahdollisuuden luominen ideoiden ja kokemusten vaihtoon; vapaaehtoisten moninaisuuden arvostus ja rohkaisu; keskustelut kokemuksista, merkityksistä ja toiveista; välitön, arkinen ja positiivinen palaute; vapaan yhdessäolon tukeminen vapaaehtoisten kesken sekä vaihtoehtojen ja oman vaikuttamisen mahdollisuus. Villasukat ainakin ovat aina tarpeelliset, sillä niitä voi käyttää eri-ikäiset, erilaisissa tilanteissa ja kaikkialla maailmassa. Jos villasukkia on varastossa jo kasapäin, voivat vapaaehtoiset neuloa silmukat vaikka nutuiksi, lapasiksi, pipoiksi, huiveiksi tai peitoiksi, vain mielikuvitus on rajana. Yhteistyössä ideat jalostuvat juuri siinä hetkessä tarpeellisena koetuiksi tuotteiksi ja taas vapaaehtoisilla on uusi kokemus yhteisöllisyydestä, osallisuudesta ja mahdollisuus lähimmäisen rakkauden osoittamiseen, mikä siunauksena kulkee heidän elämässään.

Jokaisen sukankutojan opinnäyte on kaksinkertainen vahvistettu kantapääh.

(Paavilainen 2013, 43)

LÄHTEET

- Alajärven seurakunta. Alajärven seurakunnan verkkosivut. Viitattu 20.2.2013.
<http://www.alajarvenseurakunta.fi/>
- Almay, Mirja; Luutonen, Marketta & Mitronen, Kyllikki 1993. Sydämenlämmittäjä ja tikkuripaita. Perinteisiä neuleita Suomesta ja Eelistä. Helsinki: Tammi.
- Cantell, Risto 1991. Diakonian virka osana kirkon virkaa. Teoksessa Kerttu Inkala (toim.) Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Helsinki: Kirjaneliö, 145–149.
- Harju, Ulla-Maija; Niemelä, Pauli; Ripatti, Jaakko; Siivonen, Teuvo & Särkelä, Riitta 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnissa ja järjestöissä. Helsinki: Edita.
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö. Asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita.
- Hiilamo, Heikki & Hiilamo, Kirsi 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki: Kirjapaja.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hukari, Ari 2007. Lähimmäisen auttaminen islamin ja kristinuskon näkökulmasta. Teoksessa Kari Latvus & Antti Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 179–195.
- Karri, Päivi (toim.) 2002. Sinua siunata tahdon. Siunauksia, rukouksia ja ajatelmia kristinuskon vuosituhansien varrelta. Helsinki: SLEY-kirjat.
- Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055v. Viitattu 18.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055>.
- Kirkkolaki 26.11.1993/1054. Viitattu 18.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- Kirkon tilastot 2012. Viitattu 20.2.2013. www.sakasti.fi.
- Kopperi, Kari 2007. Miksi rakastaa lähimmäistä. Teoksessa Kari Latvus ja Antti Elenius (toim.) Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja, 143–157.
- Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus.

- Latvus, Kari & Elenius, Antti (toim.) 2007. Auttamisen teologia. Helsinki: Kirjapaja.
- Luoma, Tapio 2011. Seurakuntalaisuuden ja vapaaehtoisuuden teologiaa. Luento 18.11.2011. Vapaaehtoistyön neuvottelupäivät. Seinäjoki.
- Meidän kirkko. Osallisuuden yhteisö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategiaa vuoteen 2015 laatineen työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja C2007:10.
- Meidän seurakunta 2010. Alajärven seurakunnan strategia 2020.
- Metsämuuronen, Jari (toim.) 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp ky.
- Mitronen, Kyllikki & Vilkkumaa, Liia 2005. Sukkasillaan. Perusohjeet ja 44 kunnista mallia. Helsinki: Tammi.
- Mäkinen, Minna-Sisko. Siunaus kantaa. Kirkko ja kaupunki. 27/2012, 6–7. Viitattu 15.5.2013. <http://www.kirkkojakaupunki.fi/artikkelit/siunauskantaa>.
- Neuwen, Henri. J.M. 2000. Uskon ja viisauden sanoja. Teksti vuoden joka päiväksi. Suomentanut Anna-Maija Raittila. Helsinki: Karas-Sana.
- Novita. Neuleohjeet. Näin neulot villasukan. Viitattu 14.3.2013. http://www.novita.fi/cms.php?cms_cname=neulemallisivu&nlm_id=91870.
- Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim) 2005. Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Jyväskylä: Vastapaino.
- Oravasaari, Tomi 2008. Vapaaehtoistoiminta ja seurakuntatyön tulevaisuus. Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.
- Paavilainen, Maija 2013. Villasukkavoimaa. Helsinki: Kirjapaja.
- Peura, Simo 2010. Sinua tarvitaan. Suojelijan tervehdys ja avaussanat vapaaehtoistoiminnan juhlaseminaarissa Jyväskylässä 2.12.2010.
- Pihkala, Juha 1991. Yhteinen vastuu. Teoksessa Inkala Kerttu (toim.) Hoivatkaa toinen toistanne. Diakonian teologian käsikirja. Helsinki: Kirjaneliö, 129–144.
- Puhakka, Ilkka 2008. Mitä silmät ei näe. Toimittanut Marjo Puhakka. Hämeenlinna: Päivä.
- Pulkkinen, Saara-Maria 2012. Viisi kristillistä neuletta. Kotimaa. 4.10.2012. 107(40) 16.

- Raamattu. Suomen evankelisluterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Viitattu 16.8.2013. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari 2001. Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 158–169.
- Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry 2005. Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Aamenesta öylättiin. Kirkon ja uskon sanasto. Viitattu 15.5.2013. <http://www.evli2.fi/sanasto/index.php/Siunaus>.
- Taito. Etelä-Pohjanmaa Käsi- ja taideteollisuus Ry. Viitattu 14.3.2013. <http://www.taitoep.net/etusivu/>.
- Thiz, Päivi 2011. Maaseudun seurakuntien yhteisöllisyyden kehittäminen. Maaseudun Uusi Aika 3/2011, 5–19.
- Thiz, Päivi 2005. Diakonian yhteisölliset merkitykset. Kuopion yliopisto. Sosiaalipsykologian ja sosiologian laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Veikkola, Juhani 2003. Vastuun ja osallisuuden yhteisö. Diakonia- ja yhteiskuntatutkimuksen linjat 2010. Suomen evankelisluterilaisen kirkon keskushallinto. Sarja C 2003:9. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Vilka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.
- Yeung, Anne-Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa ihanteita vai todellisuutta. Tutkimus suomalaisten asennoitumisesta ja osallistumisesta vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Yliopistopedagogiikan tutkimus- ja kehittämissyksikkö.
- Yeung, Anne Birgitta 2005. Seurakuntien vapaaehtoistoiminta – rakennuselementtejä kohtaamiseen ja yhteisöllisyyteen. Teoksessa Mikko Lahtinen & Tuulikki Toikkanen (toim.) Anno Domini 2005: Diakoniatie-

teen vuosikirja. Lahti: Lahden Diakoniasäätiö, Lahden diakonian instituutti.

LIITTEET

Liite 1

Veteraanisukkaohje

Kengän koko n.	42	46
Langanmenekki		
Novita 7 Veljestä	150	150
Sukkapuikot nro 3½ tai käsialan mukaan.		
Tiheys 21 s sileää neuletta = 10 cm		

Mallineuleet

Joustinneule suljettuna neuleena: neulo *2 o, 2 n*, toista *-*.

Sileä neule suljettuna neuleena: neulo kaikki kerrokset oikein.

Luo 52(56) s sukkapuikoille ja jaa silmukat neljälle puikolle, 13(14) s kullekin. Kerroksen vaihtumiskohta on aina I ja IV puikon välissä. Neulo sitten suljettuna neuleena joustinneuletta siten, että kudot alkuun 6krs pohjavärillä, sitten 2 krs raitavärillä, 2 krs pohjavärillä, 2 krs raitavärillä jne. kunnes varressa on seitsemän raitaa. Jatka joustinta pohjavärillä, kunnes varren pituus on 24 cm.

Aloita kantatilkku neulomalla I puikon s:t IV puikolle (= 26–28 s). Jätä muut s:t odottamaan. Käännä työ, nosta 1.s neulomatta ja neulo muut s:t nurin. Käännä työ, *nosta 1 s neulomatta, neulo 1 s oikein*, toista *-* vielä 12–13 kertaa. Toista näitä kahta kerrosta yhteensä 13–14 kertaa (= 26–28 krs).

Neulo vielä nurjan puolen kerros ja aloita kantapohjan kavennukset: jatka samaa vahvennettua neuletta kuin aiemmin. Neulo työn oikeasta reunasta kunnes toisessa reunassa on jäljellä 9(10) s. Tee ylivetokavennus (= nosta 1 s oikein neulomatta, neulo 1 s oikein ja vedä nostettu s neulotun yli) ja käännä työ. Nosta 1.s neulomatta, neulo 8(8) s nurin ja neulo 2 seuraavaa s:aa nurin yhteen, käännä työ. Nosta 1.s neulomatta, neulo kunnes on jäljellä 8(9) s, tee ylivetokavennus. Jatka edelleen samalla tavalla siten, että sivusilmukat vähenevät koko

ajan ja keskiryhmän s:t pysyvät samana eli 10(10) s. Kun sivusilmukat loppuvat, jaa kantalapun s:t 2 puikolle (5,5–5,5).

Poimi sitten vapaalle puikolle kantalapun vasemmasta reunasta 13(14) s + 1 s puikkojen välistä. Neulo poimitut s:t kiertäen oikein I puikolle. Neulo II ja III puikon s:t oikein. Poimi kantalapun oikeasta reunasta 13(14) s + 1 s puikkojen välistä ja neulo poimitut s:t kiertäen oikein IV puikolle.

Jatka näillä kaikilla 64(68) s:lla sileää ja tee kiilakavennukset: neulo I puikon lopussa 2 viimeistä s:aa oikein yhteen ja IV puikon 2 ensimmäistä s ylivetäen oikein yhteen. Neulo 1 välikerros, tee kavennukset kuten edellä, neulo 2 välikerrosta, tee kavennuskerros, 3 välikerrosta jne. Kun kaikilla puikoilla on jäljellä 13(14) s, lopeta kavennukset.

Jatka sileää neuletta kunnes pohjan pituus on 22(25) cm tai pikkuvarvas peittyi. Aloita sitten kärkikavennukset: neulo I ja III puikon lopussa 2 s oikein yhteen, 1 s oikein ja neulo II sekä IV puikon alussa 1 s oikein ja tee ylivetokavennus. Tee kavennukset kuten edellä joka 2.krs kunnes joka puikolla on jäljellä 7(7) s. Tee sen jälkeen kavennukset joka krs:lla. Kun työssä on jäljellä 8 s, katkaise lanka ja vedä se silmukoiden läpi ja päättele hyvin. (Novita)

Liite 2

Vauvan junasukkaohje

Tarvitaan kerä Alpaca-lankaa, tai vastaavan paksuista muuta lankaa, ja sukka-puikot kokoa 2½.

Luo 10 s jokaiselle puikolle ja neulo 12 krs 2 o, 2 n joustinta.

Neulo 4 krs nurin, 4 krs oikein, 4 krs nurin ja 12 krs 2 x 2 joustinta.. Toista *-*.

Neulo kantalappu puikoilla 1 ja 4, yht.12 krs. Nosta aina ensimmäinen s neulomatta.

Jaa silmukat kolmeen osaan niin, että keskellä on 6 s ja reunoilla 7 s ja tee kantapohjan kavennukset. Neulo ensin reunan 7 s oikein ja sen jälkeen keskiosasta 5 s, nosta 1 s neulomatta, neulo 1 s o reunaryhmän silmukoista ja vedä nostettu s neulotun yli.

Käännä työ. Nosta 1.s nurin neulomatta ja neulo keskiosan 4 s ja viimeinen s seuraavan reunaryhmän silmukan kanssa nurin yhteen.

Käännä työ ja jatka neuloen edestakaisin keskimmaisillä silmukoilla kaventaen reunasilmukat pois.

Jatka poimimalla kantalapun sivuista 7 lisäsilmutkaa ja neulo terän suora osuus: *4 krs puikkojen 2 ja 3 silmukat nurin (jalkaterän päälle) ja loput oikein, 4 krs kaikki silmukat oikein. *Toista vielä *-* 2 kertaa.

Neulo vielä 4 krs yläpuolen s:t nurin ja alapuolen oikein.

Tee sukan kärkeen nauhakavennus: ensimmäisen ja kolmannen puikon lopussa kolmanneksi ja toiseksi viimeiset s:t oikein yhteen ja toisen ja neljännen puikon alussa toinen ja kolmas s. kavennus ylivetäen.

Kun jäljellä on 4 s, katkaise lanka ja pujota se 2 kertaa s:n läpi. Päättelä langat ja höyrytä sukat kevyesti. (Taito Etelä-Pohjanmaa)